Lodzer Tageblat № 11

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

24-טער יאָה־גאַנג | 13 stycznia 1931 r. | דינסטאג, פ' וארא, כ"ד טבת תרצ"א | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 1000-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47.

גרויסער אינטערעס צו דער היינטיגער סיים־זיצונג

אָפּאָזיציע לעגט פאר צו פערקלענערען חוץ דעפּוטאַטען־דיעטעס אויך די פּענסיעס פון אַלע הויכע מלוכה־בעאַמטע

אנדערהאלב־מיליארד פראנק־הלואה פאר פוילען שוין בעשלאסען

צו דער היינטיגער סיים־זיצונג

וואַרשאַ, 12. (טעל.) די היינטיגע סיים־זיצונג ווערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג. דער אינטערעס פון אַלעמען איז געווענדעט אויפ'ן עקספּאָזע פון דער רעגירונג אויף דער אינטערפּעלאַציע און עניו בריסק. צווישען אַנדערן געפינט זיך אויך אויף דער טאָג־אָרדנונג דאָס אויסוועהלען 8 מיטגלידער פון סיים און מלוכה־טריבונאַל.

בעדייטענד פערקלענערן די פּענסיעס פון אַלע העכסטע מלוכה־בעאַמטע

פארשלאג פון די אָפּאָזיציע־קלובען אויף דער היינטיגער סיים־זיצונג

וואַרשאַ, 12. (מעלדונג פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין שייכות מיט'ן פּראָיעקט פון ב.ב.־קלוב צו פערקלענערן די דעפּוטאַטען־דיעטעס אויף 15 פּראָצענט, האָבען די אָפּאָזיציע־קלובען בעשלאָסען אַרייצוטראָגען אַ פאַרשלאָג בעדייטענד צו פער־קירצען די פּענסיעס פון די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט. ווייטער זעהט פאר דער אָפּאָזיציע־פאַרשלאַג צו פערקלענערן די שכירות פון אַלע העכערע מלוכה־בעאַמטע אָנ־הויבענדיג פון פּרעמיער מיניסטער ביז די בעאַמטע, וואָס געהערען צו דער 5. קאַטעגאָריע איינשליסליך. (צו דער 5. קאַטעגאָריע געהערען אויך צוו. אגד. נע־געראַלען). אין פאַרשלאַג געפינט זיך אויך אַ פּונקט, וואָס זאָגט, אַז די רעקטאָרען פון מלוכה־בענק און מלוכה'שע אונטערנעמונגען מאָרען נישט נעמען אַ העכערען געהאַלט פון מיניסטאָרען.

פּוילישע אינוועסטיציע־הלואה אין פראנקרייך

וואַרשאַ, 12. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט.) אין די רעגירונגס־קרייזען מעלדעט מען, אַז פּוילען איז געלונגען צו בעקומען אַ הלואה אין פראַנקרייך פון אַנ־דערטהאַלבען מיליאַרד פראַנק. די הלוואה איז אַ רעזולטאַט פון די געשפּרעכען, וואָס זענען זינט צייט פאַרגעקומען צווישען פּוילישען אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי און דעם פראַנצויזישען מיניס־טער אַר אויסערלכע ענינים בריאַנד אין האַג. די הלואה וועט רעאַליזירט ווערען אין די חדשים אַפּריל און מאַי. די הלואה איז בעשטימט אויף אינוועס־טיציע־צוועקען.

גרויסע מיניסטעריאַל־קאָנפערענץ וועגען בעשעפטיגען ארבייטסלאָזע

וואַרשאַ, 12. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט.)

היינט איז פאָרגעקומען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן אַנטייל פון די מי־ניסטאָרען פאַר אַרבייט, האַנדעל און פינאַנץ, ווי אויך פון דעפּאַרטאַמענטס־דירעקטאָרען. עס איז בעשלאָסען געוואָ־רען אונטערצונעמען און דער נאָהענטס־טער צייט אַ גאַנצע רייה אינוועסטיציע־אַרבייטען ביי בריקען, שאָסעען, וועגען און אויסבויען נייע באַהן־ליניעס. ביי די דאָזיגע אַרבייטען וועלען בעשעפטיגט ווערען אַפּגעגע טויזענד אַרבייטסלאָזע.

פּוילישע רעגירונג דריקט אויס בעדויערן פאר'ן אריבערפליהען דורך פוילישע לופט־פליהער די דייטשע גרענייץ

בערלין 12. (טו.) דער פּוילישער באָטשאַפטער אין בער־לין האָט אויסגעדריקט אין נאָמען פון דער פּוילישער רעגירונג איהר בעדויערן איבער'ן אריבערפליהען דורך פּוילישע לופט־פליהער אויף'ן דייטשען טעריטאָריום.

גרויזאמע פרעסט, וואס מענשן געדענקן נאכנישט

קעלטען ביז 48 גראד ברענגען אום מענשען ווי פליגען.—אויך אין פוילען פיל שטארקע פרעסט

שאַנכיי, 12. (ספּ. צום „לאָדזער טאָגעבלאַט"). אין כינא הערשען גרויזאַמע פרעסט. אונגעהערטער מענשען שטאַרבען פון קעלט. אין כאַרבין ווייזט דער טערמאָמעטער 48 גראַד צעליוש אונטער זערא, אין מאַנדזשוריען זענען אַלע טייכען פער־פרוירען. איבער פעקין איז אַראָפּ אַ שניי־זאַ־ווערוכע געטריבען מיט אַ געוואַלדיגען כח. בלויז אין פעקין זענען אין איין טאָג 100 מענשען אומגעקומען פון די פרעסט. אויך אין נאַנקין זענען פערגאַטירט געוואָרען פיל טויט־פערפאַלען. אין אַלגעמיין הערשט די מיינונג, אז זינט דער מענשליכער זכרון גרעכט, געדענקט מען שוין נישט אַזעלכע פרעסט.

וואַרשאַ, 12. טעל.) היינט איז אין גאַנצען לאַנד געווען פראָסטיג. אַמקעלסטען איז געווען אין קראַקא, וואו עס איז נאָטירט געוואָרען 15 גראַד קעלט. אויך אין זאַקאָפּאַנע איז געווען 13 גראַד. ראַנגענגען אין די צפון'דיגע פראָווינצען איז געווען בעדייטענד מילדער. אין גדיניאַ איז אפילו געווען 2 גראַד וואַרעם.

ווינטער און רעגען אויף מאדיירא

וואַרשאַ 12. יאַנואַר (טעלעפּ.) די ידיעות וואָס קומען אָן פון דער אינזעל מאַדיירא מעלדען, אַז לעצטענס זענען דאָרט געווען רעגענס און ווינטען. מאַרשאַל פילסודסקי פיהלט זיך אָבער די גאַנצע צייט זעהר גוט.

שלעזישער ווּיעוואָדע ארויס־געפאהרען קיין גענף

קאַטאָוויץ, 12. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט.) היינט פאָהרט אַרויס מיט אַ'נ'אַעראָפּלאַן קיין גענף דער שלעזישער וואָיעוואָדע גראַזשינסקי. די רייזע פון שלעזישען וואָיעוואָדע שטעהט אין שייכות מיט'ן מעמאָריאַל פון דער דייטשער רע־גירונג וועגען די וואַהלען אין שלעזיען. וואָ סוועט זיך געפינען אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער נאָהענטסטער ראַטס־זיצונג פון דער פעלקער־ליגע.

ווידער בלוטיגע צוזאמענשטויסען מיט אינדישע נאציאנאליסטען

באָמביי, 12. (טו.) דאָ איז פאָרגעקומען אַ בלוטיגער צו־זאַמענשטויס צווישען פּאָליציי און אַנ־העננער פון אינדישען קאָנגרעס. 20 הינ־דוסען זענען פערוואונדעט געוואָרען, 20 זענען געוואָרען אַרעסטירט.

ד"ר וויסאצקי פוילישער באטשאפטער אין בערלין

וואַרשאַ 12. יאַנואַר (טעלעפּ.) לויט אַ דעקרעט פון מלוכה־פּרעזידענט איז בעשטימט געוואָרען אַלס פוילישער באָטשאַפטער אין בערלין ד"ר וויסאָצקי דער ביז איצטיגער וויצע אויסערן־מיניסטער.

אויפפאָדערונג

דערמיט פאָדער איך אויף די הערען ישעי' שליפּקאָוויטש, נאָוואָמיעסקאַ 27 און ה' מרדכי נאַדעל, נאָוואָמיעסקאַ 10, אַז זיי זאָלען אין פערלויף פון 3 טאָג מקיים זיין דעם פּס"ד וואָס איך האָב אויף זיי פון הרב ר' מרדכי ניסן קרול שליט"א. אין געגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען די גאַנצע זאַך איבערצוגעבען דעם געריכט און איך נעהם אַראָפּ פון מיר די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די קאָנסעקווענצען. גלייכצייטיג וואָרען איך אַלע פעראינטערעסירטע פערזאָנען, אַז זיי זאָלען די דירה ביים ה' שליפּקאָוויטש נישט דינגען, ווייל די גאַנצע זאַך איז פערבינדען מיט אונאַנגענעהמליכקייטען.

לאָדז, ד. 13 יאַנואַר 1931. מיט אַכטונג
יעקב גאָזדזיק, נאָוואָמיעסקאַ 27.

בעקאנטמאכונג

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט אַלע מיטגלידער פון די גמילת חסדים קאַסע ביי דעם גרינעם מאַרק 7, דאָס זונטאָג דעם 18/1 1931 4 אָוונד, קומט פאָר

די יעהרליכע גענעראל־פערזאמלונג

אין אונזער אייגענעם לאָקאַל, ווי אַלע מיטגלידער ווערען העפליך איינגעלאַדענט און ביי אַ נישט גענוגענדע צאָהל מיטגלידער, ווערט די פערזאַמלונג צונויפגע־רופען צום צווייטען טערמין 6 אָוונד אין דעם זעלבען לאָקאַל, און וועט זיך רעכענען געזעצליך ביי יעדע צאָהל ערשיינענע מיטגלידער.

סדר־היום: 1) ערעפענונג, 2) וואַהל פון אַ פּרעזידיום, 3) איבערלעזונג און בעשטעטיגען דעם פּראָטאָקאָל פון די פערגאַנגענע פערזאַמלונג, 4) בעריכט פון טעטיגקייט און קאַסע פון פערגאַנגענעם יאָהר, 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויף 1931, 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג מיט קאַנדידאַטען און אַ רעוויזיאָנס־קאָמיסיע, 7) פרייע פאָרשלאַגען.
מיט דרך־ארץ

די פערוואלטונג פון גמילת חסדים ביי דעם גרינעם מאַרק 7

באַמערקונג: אום זיך צו פערזיכערן וואָהל־רעכט בעטען מיר געפעליגסט אונזערע מיטגלידער רעגולירען די ביישטייער. קיין ספּעציעלע איינלאַדונגען ווערען נישט אַרויסגעשיקט.

צו דער חתונה פון מיין פריינד, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 11/1 ה. י.
ה' משה רעמבעלינסקי
מיט פרל' רוכטשע גאָלדבערג
ווינשען מיר זיי אַ גליקליכע צוקונפט
אייזיק יאַקובאָוויטש און פרוי

אַ לערן־יונגעל

אין דער פּריוואַט דרוקעריי קען זיך מעלדען אין אדמ. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" פון 8–12 פאַרמ.

Dr. med.
L. Liebeskindowa
קינדער־קראַנקהייטען
זאַוואַדזקאַ 6 טעל. 216-66
נעמט אָן פון 3–5 נאָכמ.

Dr. med.
Gustawa Zadn-Tenenbaumowa
פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע
איז צוריקגעקומען
און האָט בעגייט די אויפנאַהמס־שעה'ן פון 3–4 נ"מ
וואָלטשאַנסקאַ 4, טעל. 220-25

Dr. A.S. Tenenbaum
אינערליכע קראַנקהייטען.
וואָלטשאַנסקאַ 4, — טעל. 220-25

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75

קרן קימת לישראל לאָדז | דאָנערשטאָג, דעם 15/1, 8.30 אַ זייגער אָוונד | פילהאַרמאָניע־זאַל נאַרוטאָוויטש 20

גרויסע קאנצערט־אקאדעמיע

מיט דער בעטייליגונג פון דעלעגירטען פון קרן קימת דירעקטאָר אין ירושלים
ד"ר א. ש. יורים
וועלכער וועט רעפערירען אויף ד. ט.: „דאָס נייע לעבען אויף דער אַלטער ערד"
אין מוזיקאַלישען טייל אויסגעפיהרט דורכ'ן „הזמיר":
1) אַרענסקי: טריאָ – פּרל. מאַרקסאָן, פּרל. ברודא, ה. רייכבערג, 2) מ. עלמאַן: אלי אלי פידעל פּרל. מאַרקסאָן. הענדעל: לאַרגעטאָ, פּאַגאַניני, שימאַנאָווסקי קאַפּריז, פּרל. מאַרקזאָן, אַקאָמפּ. ל. ליבערמאַן 3) בראַקאָפּיעף: אָוווערטורע אויף יוד. טעמעס, אָרקעסטער פון „הזמיר" אונטער דער ליטונג פון ה' יאַבלאָ.
בילעטען צום פּרייז פון 50 גר. ביז 2.50 זל. צו בעקומען אין ביוראָ פון קרן קימת, צעגיעלניאַנאַ 4.

Dr. med. J. IMICH
צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַליסט פאַר האַלז, נאָז אויערען און קעהל־קאָפּ־קראַנקהייטען
מאַניושקי 1 № – טעל. 209-97
נעמט אָן פון 5–7, זונטאָג און חגאות פון 1–2 נאָכמ.

Dr. med. J. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
Chirurg-Orteped
ספּעציאַליסט פון ביינער־ און געלענקע־קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פליימצעס און גלידער, ווי אויך פון גלידער שווינדזוכט.
נאַראָנאָוויטשאַ 28, – טעל. 183-17
נעמט אָן פון 2 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. A. Mazur
וואָסקאָדניאַ 67, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10 — 1.30 און פון 4 — 6 אָוונד

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאַנאַ 36
טעלעפאָן 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק־הייטען און מענער־שוואַכע. אַלפּ־אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַלען.
נעמט אָן פון 9–2, און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
S. Liebeskind
אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
זאַוואַדזקאַ 6 טעל. 216-66
נעמט אָן פון 4–6 נאָכמ.

Dr. med. M. Lerner
קינדער־קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09 נעמט אָן פון 3–5

טראַצקי פאָהרט קיין נאָרוועגיען

דער וואוילשטאַנד פון אַמעריקאַ איז אָפּהענגיג פון אייראָפּאַ, זאָגט דער פּרעזעס פון דער גרעסטער באַנק אין אַמעריקאַ

ער לעגט פאָר אַמעריקאַ זאָל שענקען א גרויסען טייל מלחמה-חובות

טראַצקי פאָהרט קיין נאָרוועגען

קאָוונאָ 12. יאַנואַר (טו) פון מאָסקווע מעלדעט מען: דאָס נאָרוועגישע קאָנסולאַט אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט מודיע געווען טראַצקי'ן, אַז עס איז פאַר איהם אָנגעקומען אַן׳אַריינפאָהר-ערלויבניש קיין נאָרוועגען. לויט דער דאָזיגער ערלויבניש וועט טראַצקי זיך קענען אויפהאַלטען אין אָסלאָ 7 טעג.

די טערקישע רעגירונג וועלכע האָט ערקלערט איהר גרייטקייט צו ערלויבען איהם ווידער צו בעזעצען זיך אין טערקיי נאָך זיין פערלאָזען נאָרוועגען.

קאָנסטאַנטינאָפּאָל 12. יאַנואַר (טו) דאָס דייטשע קאָנסולאַט האָט אָפּגעוואָרפען די ביטע פון טראַצקי'ן אויף צו ערלויבען איהם אַדורכצופאָהרען דייטשלאַנד אויף זיין רייזע קיין נאָרוועגען.

די חובות פון די אייראָפּעאישע מלוכות אין אַמעריקאַ זאָלען רעדוצירט ווערען

ניו-יאָרק. 12. (טו.)

אין יאָהר-בעריכט פאַר די אַקציאָנערען פון די נאַציאָנאַל באַנק האָט אַלבערט וויגין, דער פּרעזידענט פון דער גרעסטער באַנק-אינסטיטוציע אויף דער גאַנצער וועלט, פאָרגעשלאָגען דער וואַשינגטאָנער רעגירונג צו פאַרקלענערען די חובות, וואָס די קאָאַליציע-מלוכות זענען שולדיג אין אַמעריקאַ. די פראַגע פון אַנולירען אָדער רעדוצירען די חובות, זאָגט וויגין האָט נישט נאָר א גרויסע בעדייטונג פאַר דער פינאַנס-וועלט. דער פאַקט, אַז אויסלאַנד איז נישט אימשטאַנד צו צאָהלען גרויסע פּראָצענטען מיט דער אַמאָרטיזאַציע און גלייכצייטיג איינצוקויפען סחורות אין אַמעריקאַ לאָזט זיך נישט אָפּלייקענען.

די אַמעריקאַנער אינדוסטריע בעזונדער'ס די אייטאָ, קופּער און בעטראָלעאום-אינדוסטריען פיהלען שטאַרק די פאָלגען דערפון. נישט אַריינגערעכענדיג דערצו צו די חובות-רעדוקציע איז א גערעכטע, איז אָבער זיכער, אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג וועט מאַכען דערפון „אַ גוט געשעפט".

קאַלענדאַר רעפאָרם וועט נישט בעריכזיכטיגען די יודישע פערלאַנגען

ציריך, 12. (יט"א) דאָס „איזראַעליטיש וואָכענבלאַט" אַלאַרמירט די יודישע וועלט, אַז עס דראָהט די סכנה, אַז דער קאַלענדאַר-רעפאָרם זאָל נישט זיין אין הסכם מיט די יודישע פערלאַנגען. דער קאַלענדאַר רעפאָרם וועט אַנגענומען ווערען אין אָקטאָבער 1931.

סאָוועטישער אַנטיסעמיטיזם אין קאָוונאָ

קאָוונאָ, 12. (יט"א) דער סאָוועטישער זאַפּאַלקע-טרוסט האָט אויסגעגעבען נאָקאַל אַז לוסטע. אַלע יודישע אַרבייטער זענען בעזייטיגט געוואָרען פון די זאַפּאַלקע-פאַבריקען.

געגען איינפיהרען דעם לאַטיינישען אַלף-בית אנשטאָט דעם העברעאישען

מאָסקווא. (יא) אויף דעם 1. פעברואר פון לויפענדען יאָהר איז לויט דער איניציאַטיווע פון אינסטיטוט פאַר יודישער קולטור צונויפגערופען געוואָרען אין קיעוו א יודישער פילאָלאָגישער קאָנגרעס. א שטאַרקען אינטערעס רופט אַרויס דער פאָרשלאַג וועגען איינפיהרען דעם לאַטיינישען אלף-בית אנשטאָט דעם העברעאישען און אַלע יודישע אויסגאַבען אין סאָוועטען-רוסלאַנד. די אָנהענגער פון דעם פאָרשלאַג ווייזען אָן, אַז דאָס יודישע לעבען אין סאָוועטען-רוסלאַנד שטיצט זיך אויף גאָר נייע יסודות. די יודישע בעשעפטיגונגען האָבען פאַרלוירען זייער ספּעציפישען כאַראַקטער. די לעבענס-פאָרמען פון די יודישע מאַסען ווערען אלץ ענליכער צו די אַלגעמיינע לעבענס-פאָרמען און דער אינטערנאַציאָנאַלער יודישער אלף-בית אַן׳איבעריגע זאַך. די אָנהענגער פון לאַטיינישען אלף-בית ווייזען אויך אָן, דאָס אין טערקיי האָט דאָס פאַרבייטען דעם אַראַבישען אלף-בית דורכ׳ן לאַטיינישען געבראַכט באַזונדערע רעזולטאַטען.

דער יודישער פילאָלאָגישער קאָנגרעס וועט אויך בעטראַכטען די פראַגען וועגען אַרויסגעבען א יודישען אַקאַדעמישען ווערטערבוך און א דיאַלעקטאָלאָגישען אַטלאַס. עס וועלען אויך בעהאַנדעלט ווערען פּראָבלעמען פון איינהייטליכען אויסלייג, פונקטואַציע און גראַמאַטישע טערמינאָלאָגיע און די פראַגן פון יודישער שפּראַך און ליטעראַטור אין מיטעלשולען און טעכניקומס.

לאַנדווירטשאַפטליכער ראַט אין א"י

אין ראַט געהערען אויך 5 יודען

ירושלים, 12. (יט"א)

די א"י רעגירונג האָט בעשטימט א לאַנדווירטשאַפטליכען ראַט פון 13 פּערזאָן. 6 אַראַבער, 5 יודען און 2 ענגלענדער. מצד די יודען זענען אַריין ד"ר רופּין, ד"ר מאַגנעס, וויקלאַר קאַהן, אליעזר יפה און ווילקאַנסקי.

די לעצטע גרופּען עמיגראַנטען

אָפּגעפאָהרען קיין קאַנאַדע

דאַנציג, 12. (יט"א) היינט איז אָפּגעפאָהרען די לעצטע גרופּע עמיגראַנטען קיין קאַנאַדע. א גרופּע רוסישע עמיגראַנטען האָבען געבעטען דעם קאָנסול צו פאַרלענגערן דעם טערמין פון זייער אָפּפאָהר, אָבער דער קאָנסול האָט זיי די בקשה ענטזאָגט און זיי וועלען שוין מעהר נישט קענען פאָהרען קיין קאַנאַדע.

אימאַטריקולאַציע פון נייע 100 סטודענטען אויף דער העברעאישער אוניווערזיטעט

ירושלים (יט"א) אין גרויסען זאַל פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט ביבליאָטעק איז פאַרגעקומען די אימאַטריקולאַציע פון 100 נייע סטודענטען. דער אוניווערזיטעטס-קאַנצלער ד"ר י. ל. מאַגנעס האָט מיטגעטיילט וועגען די אוניווערזיטעטס-סטיפּענדיעס און וועגען די רעזולטאַטען פון די נאַ-ווענטעגער-עקזאַמענס. די ערשטע דיפּלאָמען-פערטיילונג וועט פאַרקומען אונגעפער א יאָהר.

אויף די ירושלים'ער אוניווערזיטעט שטודירען איצט 204 סטודענטען, דערפון 85 אַבסאָלווענטען פון א"י מיטעלשולען. די איבעריגע סטודענטען שטאַמען פון 17 לענדער. פון די סטודענטען זענען זעקס דיפּלאָמירטע אָדער פריהער אימאַטריקולירטע אויף אַנדערע אוניווערזיטעטען.

די לאָרד-פּלומער-סטיפּענדיע פאַר׳ן שטודיום פון פּאַלעסטינע-פּראָבלעמען איז אַנערקענט געוואָרען ד"ר מאַיר לעפשיץ פון דייטשלאַנד. ד"ר לעפשיץ וועט זיך בעשעפטיגען מיט דער פּלוט און אַטעם-פאָרשונג ביי די פערשידענע בעפעלקערונגס-גרופּען אין ארץ ישראל.

די אויספאָרשונג געגען די אַראַבער, וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך עגיפּטען און ווערען בעשולדיגט אין בעטייליגען זיך אין חברונער שחיטה

ירושלים. (יטא) פון די 20 חברונ'ער אַראַבער, וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך עגיפּטען דער ארץ-ישראל-מאַכט אונטער דער בעשולדיגונג פון בעטייליגען זיך אין דער חברונ'ער שחיטה זענען 17 גלייך בעפרייט געוואָרען, 3 אַראַבער זענען פאַרבליבען אין תפיסה און די אויספאָרשונג געגען זיי ווערט פאָרגעזעצט. די אַראַבישע פּרעסע בעמיהט זיך בעווייזען דאָס אַליבי פון די אַרעסטירטע אַראַבער און טענה׳ט, דאָס זיי האָבען פאַרלאָזען חברון מיט יאָהרען צוריק נאָך לאַנג פאַר די אונרוהען.

דער אַראַבישער אַבוקאַט אַבו-לאַ קאַברא, וועלכער האָט זיך בעטייליגט אין דער שחיטה אין צפת, געפינט זיך איצט אין סוריען, עס איז אָבער נישט בעוואוסט, צו די סורישע מאַכט וועט מסכים זיין אַרויסצוגעבען דעם פאַרברעכער לויט'ן בעשלוס פון ענגלאַנד.

די אינוועסטיציעס אין ביראָ-בידזשאַן

מאָסקווא. (יטא) עס איז אָפיציעל מיטגעטיילט געוואָרען, דאָס די אינוועסטיציעס פון דער סאָוועטישער רעגירונג אין ביראָ-בידזשאַן וועלען דערגרייכען ביז 6 מיליאָן רובל. עס וועלען געבויט ווערען וואוין-הייזער און ווירטשאַפטליכע בנינים פאַר די קאָלעקטיווען. אויף איקראַאינע און ווייס-רוסלאַנד ווערט דורכגעפיהרט א רעקרוטאַציע פון נייע 2000 יודישע איבערוואַנדערער, וואָס וועלען היימצייטליך זיין בעשעפטיגט ביי די בוי-אַרבייטען.

מופטי-אָרגאַן העצט אויף קריסטען געגען יודען

ירושלים. (יטא) דער אָרגאַן פון גרויס-מופטי „על דזשאַמעא על אַראַביא" האָט פערעפענטליכט אַן׳אַרטיקעל, אין וועלכען ער העצט די קריסטען געגען יודען און פרעגט, ווי אַזוי קאָנען די קריסטען ערלויבען די יודען צו בעוויילען זייערע הייליגע מקומות.

אַרעסט פון אויבער-קאָמיסאַר פון דער גרעניץ-וואַך

לעמבערג, 12. (טעל.) דאָ איז אַרעסטירט געוואָרען דער אויבער-קאָמיסאַר פון דער גרעניץ-וואַך וואָלכיניעווסקי. די סבה זאָלען זיין א רייה מיסברויכען, וואָס דער אַרעסטירטער זאָל האָבען בעגאַנגען.

בויער פון דער עלעקטרישער סטאַנציע אין בריי, א יוד

בריי. (יטא) די טעג האָט דאָ אָנגעהויבען צו אַרבייטען די ניי-געבויטע עלעקטרישע סטאַנציע, וואָס ווערט דורך פאַכלייט בעטראַכט אַלס די מאָדערנסטע אנשטאַלט פון דעם אַרט אין אייראָפּאַ. דאָס נייע קראַפט-ווערק, וואָס איז א פאַראייניגונג פון וואַסער-קראַפט אין עלעקטריציטעטס-פאַבריקאַציע איז געבויט געוואָרען דורך דעם אינזש. ד"ר אַרמין ווייגנער.

אינזש. ווייגנער שטעהט איצט אין דער שפּיץ פון דער מעהריש-שלעזישער עלעקטריזאַציע-געזעלשאַפט און האָט גרויסע פערדינסטען פאַר דער עלעקטריפיצירונג פון משלעזיען.

אינזש. ווייגנער אינטערעסירט זיך שטאַרק מיט יודישע פּראָבלעמען און מיט'ן ארץ-ישראל-אויפבוי און איז דער פאַרשטעהער פון נישט-ציוניסטען אין ראַט פון דער יודישער אַגענציע און פּרעזידענט פון קרן-היסוד אין טשעכאָסלאָוואַקיען.

ביי 40 פּראָצ. יודישע הויזירער אין אויבערשלעזיען צוגענומען די ליצענזען

קאַטאָוויץ. (יטא) די ליצענזען, וואָס די יודישע הויזירער אין פּויליש-שלעזיען האָבען בעקומען, מוזען יעדעס יאָהר בעשטעטיגט ווערען. היי-יאָהר האָט דער וואָיעוואָדע אין שלעזיע נישט בעשטעטיגט די ליצענזען ביי 40 פּראָצ. יודישע הויזירער, צווישען זיי אַזוי אַרום זיבען פּערזאָן. די יודישע הויזירער געהערען מייסטענס צו די סוחרים-פאַראיינען אין קאַטאָוויץ (לערך 200) און מייסטענס צום סוחרים-פאַראיין אין בענדין (לערך 100). עס שיינט, הערשט א מעגליכקייט געפאַלען אינטערצובלייבען די הויזירערס, פון וואָס עס ציהען חיונה אייניגע הונדערט יודישע משפּחות.

א פאַראייניגטע דעלעגאַציע פון די יודישע הויזירער וועט זיך די טעג פאַרשטעלען פאַר'ן שלעזישן וואָיעוואָדע און אינטערווענירען וועגען די צוגענומענע ליצענזען.

ידיעות בקיצור

די סאָוויעט-רעגירונג האָט ערלויבט צו דעמאָנסטרירן דעם פילם „אויפ'ן מערב קיין נייעס".

* * *

אַן׳עקסקורסיע פון 100 דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטען איז אָנגעקומען קיין שטראַסבורג צו דער דעמאָנסטרירונג פון רעמאַרק'ס פילם.

* * *

די שפּאַנישע רעגירונג האָט בעשלאָסען אָפּצושאַפען די פאָלקס-געריכטס-צושטאַנד בעת דער וואַהל-קאַמפּאַניע. עס וועט אויך צוריקגעשטעלט ווערען פּרעסע-פרייהייט.

* * *

אין ברוקלין איז איינגעפאַלען א טריבונע. 150 מענשען זענען פאַרוואונדעט געוואָרען.

* * *

דער דייטשער אַרבייטס-מיניסטער האָט פערעפענטליכט די אַרביטראַזש-דעציזיע אין'ם לוין סכסוך פאַר פאַרפּליכטענד.

* * *

די בוימוואָל-וועבערייען אין בורני האָבען ערקלערט א לאָקאַוט. 20 טויזענד אַרבייטער האָבען פערלוירען זייער בעשעפטיגונג.

—:0:—

די צוואה

פון לוסיען וואָלף

לאָנדאָן (יט"א) די טעג איז געעפענט געוואָרען די צוואה פון דעם פאַרשטאָרבענעם סעקרעטאַר פון „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטעט" לוסיען וואָלף. זיינע אַלע היסטאָרישע מאַטעריאַלען האָט דער פאַרשטאָרבענער פאַרשריבען לטובת דער יודישער היסטאָרישער געזעלשאַפט אין ענגלאַנד, וואָס לוסיען וואָלף איז געווען איהר פּרעזידענט. צווישען די דאָזיגע מאַטעריאַלען געפינט זיך דער טאָג-בוך פון לוסיען וואָלף בעת די בעראַטונגען פון דער ווערסאַלער שלום קאָנפערענץ אין 1919, בעת וועלכער דער פאַרשטאָרבענער האָט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט פערשידענע רעגירונגען וועגען די מינדערהייטס-טראַקטאַטען לטובה יודען אין די אייראָפּעאישע לענדער. חוץ דעם נעמען אַרום די מאַטעריאַלען פיל ביכער, דרוקזאַכען, צייטונגען, אויסשניטען, קאָרעספּאָנדענץ א. א. וו. אין דער צוואה זאָגען מיטגעטיילט געוואָרען די דאָקומענט-מאַטעריאַלען, וואָס זענען נוגע דער י. ק. א. און דזשאָינט פאָרעין. דאָזיגע דאָקומענטען זענען איבערגעשריבען געוואָרען פאַר די אַרכיווען פון די דאָזיגע געזעלשאַפטען.

לוסיען וואָלף האָט איבערגעלאָזען א פערמעגען פון 8493 פונט, וועלכע ער האָט פערטיילט אין דער צוואה צווישען זיין פרוי, יער זוהן, פיער טעכטער און אַנגעסטעל.

30-טער געבורטסטאַג

פון דר. י. ברוצקוס

בערלין (יט"א) די טעג האָט פערענדיגט זיין 60טען לעבענס יאָהר דער בעקאַנטער פיהרער פון די רוסישע ציוניסטען, אַרצט און געלעהרטער ד"ר יוליוס ברוצקוס.

דער בעל-היובל איז געבוירען געוואָרען אין פּאַלאַנגען (קורלאַנד), איז געווען א צייט מיטרעדאַקטאָר פון „וואָסכאָד", און די שפּעטערע יאָהרען האָט ער מיטגעאַרבעט אין יעוורעיסקאַיאַ „זשיזן", „ראַזסוועט" א. אנד. לכתחילה האָט ד"ר ברוצקוס געוואוינט אין פּעטערבורג. פערפאָלגט דורך דער רוסישער מאַכט, האָט ער זיך בעזעצט אין טורקעסטאַן. אין משך פון גאַנצען קריג האָט ער געדינט אין מיליטער אַלס פעלד-אַרצט. אין 1920 איז ער צוזאַמען מיט אַנדערע ציוניסטען אַרעסטירט געוואָרען אויף א געהיימער ציוניסטישער קאָנפערענץ. דאָס סאָוויעטישע געריכט האָט איהם פערמשפּט צו 5 יאָהר תפיסה. אין 1921 איז איהם געלונגען זיך צו בעפרייען. ד"ר ברוצקוס האָט זיך דאַן בעזעצט אין ליטע, וואו ער איז א געוויסע צייט געווען מיניסטער פאַר יודישע אַנגעלעגנהייטען. נאָך דער אָפּשאַפונג פון דער יודישער אויטאָנאָמיע אין ליטע האָט זיך ד"ר ברוצקוס בעזעצט אין בערלין, וואו ער וואוינט ביז היינטיגען טאָג און איז טעטיג אויף [illegible].

ד"ר ברוצקוס איז דער מחבר פון עטליכע ווערק וועגען דער געשיכטע פון די פּוזלים. צוו. אנד. האָט ער אויך פאַרעפענטליכט א געשיכטע פון די יודען אין קורלאַנד" און א „ביבליאָגראַפיע פון דער רוסישער ליטעראַטור.

—:0:—

שטערבליך פערוואונדעט א יונגעל

(§) אויף זשגאַוסקאַ 63 האָט נעכטען א מאָטאָציקל איבערגעפאָהרען דעם 9-יעהריגען אַדאָם גלינקאָווסקי, וועלכער האָט זיך געגליטשט. ביים יונגעל זענען צובראָכען געוואָרען ביידע הענד און א פוס. אין א האָפנונגסלאָזען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל „אננא מאַריאַ". דער מאָטאָציקליסט איז פערשוואונדען.

געשטאָרבען נאַטאַן שטראַוס

דער גרעסטער פילאַנטראָפּ פון אונזער צייט

ניו-יאָרק, 12. (יט"א) אין עלטער פון 85 יאָהר איז געשטאָרבען דער גרויסער יודישער פילאַנטראָפּ נאַטאַן שטראַוס.

די לויה קומט פאַר היינט.

אין עמנואל-טעמפּעל איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען א פייערליכע אזכרה. לויט דעם וואונש פון פאַרשטאָרבענעם, וועט די לויה זיין א בעשיידענע. עס וועלען נישט געהאַלטען ווערען קיין הספדים אויפ׳ן אָרט.

עס זענען אָנגעקומען קאָנדאָלענץ-דעפּעשען פון הויך-געשטעלטע פּערזאָנען פון דער גאַנצער וועלט, דערונטער אויך פון פּרעזידענט הובער. די גאַנצע אַמעריקאַנער פּרעסע ווידמעט דעם פאַרשטאָרבענעם וואַרעמע אַרטיקלען.

* * *

דער איינדרוק אין א"י און ענגלאַנד

ירושלים, 12. (יט"א) דער טויט פון נאַטאַן שטראַוס האָט אין גאַנץ ארץ ישראל געמאַכט א זעהר טיפען רושם. אַלע הדסה-אנשטאַלטען זענען אַלס צייכען פון טרויער געשלאָסען געוואָרען. דער „געזונדהייטס-צענטער" אויפ׳ן נאָמען פון נאַטאַן שטראַוס און זיין פרוי איז א גאַנצען טאָג געווען פאַרמאַכט.

לאָנדאָן, 12. (יט"א) די ענגלישע פּרעסע בעדויערט דעם פאַרשטאָרבענעם יודישען פילאַנטראָפּ נאַטאַן שטראַוס, אלס דעם גרעסטען פילאַנטראָפּ פון אונזער צייט.

געשטאָרבען דער בעקאַנטער יודישער יוריסט פּראָפ. לעא סטריזאָווער

ווינע. (יטא) אין עלטער פון 73 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען דער בעקאַנטער יודישער יוריסט פּראָפעסאָר פון אינטערנאַציאָנאַלען רעכט אויף דער ווינער אוניווערזיטעט ד"ר לעא סטריזאָווער, וועלכער איז געבוירען געוואָרען אין בראָדי. ער האָט שטודירט אויף דער לעמבערגער אוניווערזיטעט.

פּראָפ. סטריזאָווער האָט זיך ערוואָרבען א שם אין דער וועלט אַלס אויטאָריטעט אין פּראָבלעמען פון אינטערנאַציאָנאַלען רעכט. ער האָט אַרויסגעגעבען א רייהע ווערטפולע ווערק אויף דעם געביט און איז א מיטגליד פון פיל וויסענשאַפטליכע פערפערשאַפטען.

פּראָפ. סטריזאָווער האָט אויך נישט איין מאָל רעפּרעזענטירט עסטרייך ביי אינטערנאַציאָנאַלע פערהאַנדלונגען.

רגם פּראָפ. סטריזאָווער האָט נישט גענומען קיין אַקטיווען אָנטייל אין יודישען פּאָליטישען לעבען, האָט ער זיך בעציהען מיט פיל סימפּאַטיע צום ארץ-ישראל-אויפבוי און איז לעצטענס שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען „ווייס-בוך" פון דער ענגלישער רעגירונג.

פּראָפ. סטריזאָווער האָט שטאַרק געשטיצט די זעלבסטהילף-טעטיגקייט פון די יודישע סטודענטען-פעראיינען.

אָבגענומען די אַרבייטס-מעגליכקייט ביי „פרעמדע" אין ליטא

קאָוונאָ. (יטא) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט מיטגעטיילט אַלע יודישע אינסטיטוציעס, אין וועלכע עס זענען בעשעפטיגט נישט-ליטווישע בירגער, זיי זאָלען בעזייטיגען די אַנגעשטעלטע, נישט-ליטווישע בירגער.

די דאָזיגע פאַראָרדנונג איז זיך סומך אויף א געזעץ, וועלכע איז מיט א קורצער צייט צוריק פאַרעפענטליכט געוואָרען. די יודישע פאַרשטעהער אין ליטא האָבען דאָס דאָזיגע געזעץ בעקעמפט אין פאָרם פון אינטערווענצען און [illegible]. די רעגירונג האָט אָבער פאַרזיכערט, אַז דאָס געזעץ וועט נאָר זיין חל אויף ניי-אָנגעקומענע אויסלענדער, וועלכע וואוינען ... ער, וועלען בעקומען די מעגליכקייט אויף לחמא צו פערדינען.

די דערמאָנטע פאַראָרדנונג בעווייזט אָבער, אַז די רעגירונג האָט ברעכט אָנגעווענדעט דאָס געזעץ אויך בענוגע אַלטע אויסלענדער און אין דער ערשטער ריי היימישע יודישע אויסלענדער, ווייל די קרייז-סטאַטיסטיק א. ... וועלכע אויספאָרשונגען נישט בעצייטיגט. (די ערשטע אין באַאָרדנונג צו בעזייטיגן די אויסלענדער איז דער ליטער פון צענטראַל-באַנק צו אונטערשטיצען די יודישע פאָלקס-באַנקען אין ליטא ד"ר פ. קרעוויט).

אין ליטא געפינען זיך היינט ביז 9000 יודישע אויסלענדער און שטאַאַטסלאָזע (ס'רוב פון רוסלאַנד און פּוילען). די אַלע טויזענדער יודען דראָהט איצט א הונגער-טויט. די פּרעסע קאָן דורך דער מיליטערישער צענזור קיין וואָרט וועגען דעם נישט שרייבען.

די נאַפט-רערען פון איראַק וועלען פיהרען קיין חיפה

ירושלים. (יטא) ווי מען מעלדעט פון לאָנדאָן, האָבען די מעג די פאַרשטעהער פון „איראַק פּעטראָלעאום קאָמפּאַני" אונטערגעשריבען אַן׳אָפּמאַך מיט דער א"י רעגירונג, וואָס שטעלט ענדגילטיג פעסט, אַז די נאַפט-רערען פון מאָסול וועלען פיהרען קיין חיפה. די רעגירונג האַלט זיך אָפּ פון געבען וועלכע עס איז ערקלערונגען וועגען דעם ענין. א הויכער רעגירונגס-בעאַמטער האָט ערקלערט דעם „יטא"-פאַרשטעהער, אַז דער ענין איז זעהר דעליקאַט און אַן׳אָפיציעלע מיטטיילונג וועט פאַרעפענטליכט ווערען ערשט אין א צייט אַרום.

די „רעד אויל קאָמפּאַני" לייקענט נישט אַז עס איז געשלאָסען געוואָרען אַן׳אָפּמאַך. זי ענטזאָגט זיך אָבער צו ערקלערען וועלכע עס איז אינפאָרמאַציעס.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

סענסאציאנעלער בריף פון מארשאל הינדענבורג
וועגען דער ענטשטעהונג פון זעלבסטשטענדיגען פוילען

אין יעצטען נומער פון דער „פּאָבישער צייטונג" זענען ווידער פערעפענטליכט געוואָרען סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס פון פאָן בולאָוו'ס מעמואַרען. דאָס מאָל זענען די סענסאַציעס נוגע פוילען אין יאהר 1916—1917 און די פוילישע לעגיאָנען.

ווי בעוואוסט האָט די דייטשע אָקופּאַציע-מאַכט אין אַ שעהנעם הערבסט-טאָג פון יאהר 1916 פּראָקלאַמירט פוילען אַלס אונאָפּהענגיג קעניגרייך און עס איז צוגעשטעלט געוואָרען אין וואַרשא אַ פוילישער מלוכה-ראַט און אַ רעגענטען-ראַט. און פון בולאָוו'ס מעמואַרען לערנען מיר וועגען דער דאָזיגער „וואָוילטעטיגקייט" פון דער דייטשער אָקופּאַציע אַט וואָס:

דער קאַנצלער בעטמאַן-האָלוועג און פאָן יאַגאָוו האָבען פּלוצלונג דערזעהען די שלעכטע פאָלגען פון זייער בעשלוס צו פּראָקלאַמירען פוילען אַלס זעלבסטשטענדיג קעניגרייך און זיי האָבען דעריבער געפּרובט אַרויפצוואַרפען די גאַנצע שולד אויף דעם פעלדמאַרשאַל הינדענבורג און גענעראַל לודענדאָרף.

פאָן בילאָוו שרייבט דאָ, אַז זיין פריינד, דער בילדונגס-מיניסטער שמידט האָט געשריבען אַ בריף צו הינדענבורג'ן און אים אָנגעפרעגט, צי עס איז אמת, אַז ער איז דער שעפער פון פוילישען קעניגרייך און צוליב וואָס ער האָט דאָס געטון.

דעם 24. סעפּטעמבער 1917 האָט דער בילדונגס-מיניסטער שמידט בעקומען פון הינדענבורג'ן אַ בריף-לעבען ענטפער, וועלכען איך האָב אַליין געזעהען מיט מיינע אייגענע אויגען און אים אָפּקאָפּירט. אינ'ם בריף שרייבט פעלדמאַרשאַל הינדענבורג אזוי:

איך האָב גע'הערט, אַז אין בערלין האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דאָס קעניגרייך פוילען איז געשאַפען געוואָרען אויף מיין וואונש מיט דער צושטימונג פון גענ. לודענדאָרף. דאָס איז נישט ריכטיג און איך בעט אייך, אַז איהר זאָלט דאָס ביי יעדער געלעגענהייט ערקלערען אין מיין נאָמען.

אין 12. אויגוסט 1916 האָט בעטמאַן האָלוועג בעשלאָסען צו שאַפען דאָס פוילישע קעניגרייך. אַלס שעף פון גענעראַלשטאַב בין איך בעשטימט געוואָרען ערשט דעם 29. אויגוסט 1916, און ערשט אין אַ צייט אַרום האָב איך געהערט פון בעזעלער'ן, אַז עס איז געשאַפען געוואָרען אַזאַ פערוועהלעניש.

בעזעלער האָט מיט מיר אַרומגערעדט דעם דאָזיגען ענין. ער האָט מיך געוואָלט איבערצייגען, אַז צוליב דעם, וואָס פוילען איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס זעלבסטשטענדיג קעניגרייך, וועט ער מיר ביז צום פריהלינג 1917 צושטעלען צו מיין דיספּאַזיציע אַ גוט אויסגעשולטע פרייוויליגע פוילישע אַרמעע פון 5 דיוויזיעס, און אויב עס וועט איינגעפיהרט ווערען אַ מיליטער-צוואַנג, וועט מען קאָנען צוזאַמענשטעלען אַנ'אַרמעע פון אַ מיליאָן פוילישע בירגער. פאַר אונז איז אַזאַ צוואוקס אין מיליטערישע כחות געווען זעהר געוואונשען, און מיר האָבען דעריבער זעהר אָפּט דערמאָנט וועגען דער התחיבות.

אָבער בעזעלער האָט געהאַט אַ גרויסען טעות. אַנשטאָט דער גרויסער מיליאָנען-אַרמעע איז אין משך פון גאַנצען זומער געווען קוים אַנ'אָפּטיילונג פון 3000 פוילישע לעגיאָנער. עס זענען געווען נאָך 9000 לעגיאָנער, אָבער יענע זענען געווען גאַליציאַנער פּאָליאַקען, וועלכע עסטרייך האָט אַריבערגעשמוגעלט צו אונז און מען האָט זיי געקאָנט בענוצען נאָר צום הולפּס-דינסט הינטער'ן פראָנט. פאַר דער דאָזיגער געזעלשאַפט האָב איך, נאַטירליך, געדאַנקט. דאָס איז מיין און לודענדאָרף'ס אמת'ע בעציהונג צום געשאַפענעם קעניגרייך פוילען. מיר האָבען געפיהלט, אַז די רעגירונג איז בעגאַנגען אַ גרויסען שטות און אַזוי ווי מען האָט אונז געוואָלט פעראַנטוואָרטליך מאַכען פאַר דעם דאָזיגען שטות, האָבען מיר איניגע מאָל געפּראָטעסטירט, אַז מען זאָל געבען הכחשות אין דער פּרעסע. מען האָט אָבער דערויף נישט מסכים געווען, ווייל מען האָט אָנגעוויזען, אַז די איבערשטע ליידונג פון דער אַרמעע מוז נישט פיהרען קיין עפענטליכע קריטיק.

ווייטער דערצעהלט פאָן בולאָוו אין זיינע זכרונות וועגען דער דעמיסיע פון בעטמאַן האָלוועג אַלס קאַנצלער און ווען ער, פאָן בולאָוו, האָט ווידער איבערגענומען די ליידונג פון דער דייטשער רעגירונג.

— קודם כל, שרייבט פאָן בולאָוו — האָב איך אַלס קאַנצלער געוואָלט דערפיהרען צו אַ שלום. אַ סעפּעראַטער שלום מיט רוסלאַנד, וועלכער איז מעגליך געווען ביז אויגוסט 1916, איז שוין אָבער שפּעטער געוואָרען אַנ'אונמעגליכקייט צוליב דער אונזיניגער ווידער-אויפריכטונג פון פוילען אַלס זעלבסטשטענדיג קעניגרייך. דאָס האָט קאַליע געמאַכט דעם גאַנצען פּלאַן, וואָרום איך האָב גערעכענט, אַז אַדי צו שליסען אַ סעפּעראַטען שלום מיט רוסלאַנד, וואָלט אונז ווערט געווען אפילו איהר אָוועקצושענקען גאַליציען. איצט איז עס שוין אָבער געווען אונמעגליך און איך האָב מיך געמוזט בעמיהען צו שליסען אַנ'אַלגעמיינעם שלום מיט דער גאַנצער אַנטאַנט. און וואָס פון די דאָזיגע בעמיהונגען איז אַרויסגעקומען, ווייסט מען דאָך.

פאָן בולאָוו דערצעהלט, אַז ער האָט געראַטען צו מאַכען דעם אָנשטעל פון פעסטקייט. די אַנטאַנט-מלוכות טאָרען נישט זעהען ביי דייטשלאַנד דעם חשש צו שלום. מען מוז זיי ווייזען אַנ'ערנסט און שטרענג פּנים, אָבער גלייכצייטיג געפינען אַ פערמיטלער, וואָס זאָל זיך אונטערנעהמען צוזאַמענצופיהרען צו איין טיש די קריגס-פיהרענדע מלוכות. דער פּאַסענדסטער פערמיטלער, שרייבט פאָן בולאָוו — וואָלט געווען דער דעמאָלסדיגער פויבסט, בענעדיקט דער 15. אָבער נאָכדעם, ווי איטאַליען איז אריינגעטרעטען אין קריג האָט דער פויבסט נישט געקאָנט אויף זיך נעהמען די דאָזיגע שליחות. פון די אַנדערע פערמיטלונגען איז אויך גאָרנישט געוואָרען און אזוי האָט זיך די מלחמה פערשלעפּט אויף נאָך אַ יאהר.

אנטיסעמיטישע בלימעלעך

אין טייל קרייזען פון דער סאַנאַציע ...יפט זיך אָן, ווי אַ וואָרום, אריינצוב'ענגען דער אַנטיסעמיטיזם.

די ערשטע גרויסען פון אַנטיסעמיטיזם האָבען מיר געהאַט ביי דער וואהל-קאַמפּאַניע. צווישען די פויערען איז פערבריים געוואָרען אַ בראשור געגען צענטראָלעוו, וואו מ'האָט געשלאָגען די פּ.פּ.ס., ווזוואָלעניע און אַלע אַנדערע ... דער צענטער-לינקער אָפּאָזיציע ... מיט יודישען פערראַט. אין געיינ... אַ וואהל-בראשור, אויף ... האָט זיך געקאָנט מיט ביי... העגד התמענגען די ענדעציע.

דאָס איז אָבער געווען בשעת חירום, אין דער אַטמאָספערע פון וואהל-קאַמפּאַניע, ווען אַלע נישט-כשר'ע מיטלען ... כשר און אַזאַ כשר'ער גראָשען, „יודען עליך" איז זיכער נישט טריף..

אָבער דעם וואָרום, וואָס האָט זיך ...מאָל אַרײנגעגראָבען און כריזן, און ...ין שוועך פון דאָרט אַרויסגעבייסען. ערשט מיט אַ פּאַר טעג צוריק איז אויף אַ זיצונג פון לאָדזשער שטאָט-ראַט אַנטדעקט געוואָרען אַ סאַנאַטאָרישע פּראָפּאַגאַנדע-בראשור, וואָס איז פול מיט אונזינניגע אַנטיסעמיטישע שקרים, און דאָס איז שוין נישט קיין בראשור פון וואהל-אַגיטאַציע. די בראשור איז געווידמעט דעם הונדערט-יעהריגען יובילאום פון נאָוועמבער - אויפשטאַנד. פרעגט זיך, וואָס קאָן אַזאַ בראשור האָבען צו יודען. פערקעהרט, אויב מען רעדט פון די פוילישע אויפשטאַנדען, דאַרף דאָך שטענדיג שוועבען פאַר די אויגען יענע געשטאַלטען פון די בעסטע ... פּאַטריאָטיזם פון דער יודען-גאַס, וואָס האָבען זייער בלוט געגעבען צו-שטייער אויפ'ן מזבח פון דער פוילישער באַפרייאונג. אָבער דער סאַנאַטאָרישער מחבר פון דער נאָוועמבער-בראשור האָט נאָר געזעהן יודען „שפּיאָנען". יודען, וואָס האָבען זיך פערקויפט ... יודען, וואָס האָבען אויפגעהאַ... בעהעלטעניש פון די פוילישע מורדים. הכלל, אַ בראשור, אָנגעשטעקט מיט אַנטיסעמיטישען אויפ...ים-מאַטעריאַל און דאָס איז שוין נישט בשעת חירום, נאָר אַ שפּאַר שטיקעל ...ים נאָך די וואהלען, און נאָך אַזעלכע וואהלען, וואָס האָבען הלילה דער סאַנאַציע נישט געמאַכט קיין לאך אין הימעל...

אָבער דאָס אַנטיסעמיטישע בלימעלע פון דער נאָוועמבער-בראשור איז נאָך גאָרנישט אין פערגלייך מיט דעם קליינעם שטעכיגען צאַרנדל, וואָס איינער פון די אָנגעזעהענסטע סאַנאַציע-לייט האָט מיט אַ פּאַר טעג צוריק, סתם אזוי, אַוועקגעוואָרפען פון סאַנאַציאָנישען אָרגאַן „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" אויפ'ן יודישען פאָלק. און דאָ שוין אונגעגעצען אָהן אַ זין און אָנ'אינהאַלט, אָהן אַ וועג און אָהן אַ פּאָרוואָס.

דער שרייבער רעדט דאָרט וועגען בריסק, וועגען פּראָצעסט פון די קראָקאָווער פּאָסעסאָרען, און וועגען דעם שאָדען, וואָס דאָס בענעמט דעם פוילישען נאָמען אין אויסלאַנד. דאַכט זיך, אַז מיט יודען קאָן דאָס שוין גאָרנישט האָבען צו טון. אָבער אַז אַ'אַנטיסעמיטישער שרייבער וויל, משעפּעט ער צו צו אויסלאַנד גשך, און צו נעקנף דעם רעמאַרק-פילם, וואָס זאָל דעמאָנסטרירט ווערען פאַר דער זיצונג פון פעלקערבונד. און אַז מען דערמאָנט זיך אין רעמאַרק-פילם, דערמאָנט מען זיך שוין אין די ווילדסטע סצענעס פון די דייטשע היטלעריסטען און פון די ווינער האַקענקרייצלער, וואָס האָבען ביי זייערע אַנטי-רעמאַרק - דעמאָנסטראַציעס פערבלאָנדזשעט מיט שטיינער אין יודישע שויפענסטער אריין, און ממילא ווערט ביים סאַנאַטאָרישען שרייבער פערוואַנדעלט דער רעמאַרק-פילם אין אַ יודישען ענין. און כל ישראל. און דערנאָך זעהט שוין דער אַנטיסעמיטישער סאַנאַטאָר „די שמחה אויף ישראל" צוליב דעם, וואָס דער רעמאַרק-פילם ווערט דעמאָנסטרירט ווערען און געננף.

דאָס איז שוין גלאַט אזוי, ווי געזאָגט, אַ שמאָך מיט אַ שפּילקעלע אַרויסגענומען פון ענדעקיש-היטלערישען-האַקענקרייצלערישען אַרסענאַל.

אָבער אין אַ פוילישער צייטונג און אין אַ סאַנאַטאָרישער דערצו איז דאָס שוין אַ גאַנץ אומגעלומפּערטער שמאָך...

—פּב.

זשורנאליסט דער'הרג'עט זיין ווייב
צוליב א סענסאציע פאר דער פרעסע

אין דער אַמעריקאַנער תּפיסה „סינג-סינג" איז איצט געשטאָרבען אַ זשורנאַליסט, משאַרלס משייפּין, וועלכער האָט מיט צוועלף יאהר צוריק אויפגערודערט גאַנץ אַמעריקאַ מיט אַ פערברעכען, וואָס ער איז בעגאַנגען.

בעת זיין ווייב, מיט וועלכער ער האָט אָפּגעלעבט נאָך אין דרייסיג יאהר אין גע שלאָפען, האָט ער איהר דערשאָסען, און ס'איז דאָ אַ שטאַרקער יש-אומרים, אַז ער האָט עס געטאָן לשם סענסאַציע...

אַז זשורנאַליסטען ווערען אין געיעג נאָך סענסאַציעס אַמאָל פער'שיכור'ט און לאָזען זיך אויף די געפּעהרליכסטע ... איז שוין נישט קיין נייעס, אָבער דער'הרג'ענען דאָס אייגענע ווייב!

דערביי איז אינטערעסאַנט, אַז משייפּין איז דעמאָלט געווען נישט סתם עפּעס אַ זשורנאַליסטעל, נאָר דער נייעס-רעדאַקטאָר פון איינער פון די גרעסטע אַמעריקאַנער צייטונגען „ניו-יאָרק וואָרלד" — אַ מענש פון אַ יאהר זעכציג, מיט אויסערגעוועהנליכע זשורנאַליסטישע פעהיגקייטען און מיט אַ לאַנגיעהריגען פּראַקטיק.

די קרימינאַל-פּסיכיאַטערען האָבען זיך דערמיט פערראַנטערעסירט און זיך אָנגעהויבען גריבלען אין זיין נשמה, אָבער די אמת'ע סיבה פון זיין פערברעכען האָט קיינער נישט געקאָנט דערגעהן.

געוויסע פערזעהמטע פּסיכיאַטערען האָבען זיך נאָך'ן פּסיכאָ-אַנאַליז אויסגעדריקט, אַז נאָר אַזאַ מענשען-קענער ווי דאָסטאָיעווסקי, וואָלט זיך דאָ געקאָנט דערגרונטלען.

אַנדערע ווידער האָבען געפּרובט בעווייזען, אַז משייפּין האָט פּשוט געוואָלט פּטור ווערען פון זיין ווייב — אמת, ער האָט די גאַנצע ניין- און דרייסיג יאהר געלעבט מיט איהר גליקליך און צופרידען. אָבער ווער קאָן דערגעהן די אינטימע סודות פון פאַמיליען-לעבען? צי איז דאָס „גליקליך צופרידענע לעבען" נישט געווען בלויז פאַר דער וועלט און אין דער אמת'ען האָט ער נאָר געוואָלט פון איהר פּטור ווערען?...

די דאָזיגע קאָנצעפּציע איז אָבער דורך קיינעם נישט אַקצעפּטירט געוואָרען און דאָס רעטעניש האָט זיך אין גאַנג פון פּראָצעס נאָכמעהר פערוויקעלט — לכתחילה האָט זיך משייפּין, מיט דער הילף פון זיינע פערטיידיגער, געפּרובט מאַכען נאַרישקייט קראַנק, און ווען דאָס איז איהם נישט געלונגען האָט ער זיך אָנגעכאַפּט אָן אַ שטרוי — אַז ער האָט זי דער'הרג'עט, ווייל ער האָט מורא געהאַט, זי זאָל נאָך זיין טויט נישט בלייבען אָהן מיטלען צום לעבען.

אָבער אויך דאָס איז אָפּגעלייקענט געוואָרען, און פערבליבען איז די איינציגע השערה — משייפּין איז געווען אַזוי פער'שכור'ט אין געיעג נאָך סענסאַציעס, אַז ער האָט זיך געלאָזען אויף דאָס ערגסטע.

זיינע רעפּאָרטערן פלעגען פון איהם האָבען געבערענטע צרות — די גרעסטע סענסאַציע, וואָס זיי פלעגען איהם ברענגען, איז ביי איהם געווען אַ נאַרישקייט, און ס'איז רעכט, אַז ער וואָלט זיך אַליין לאָזען דער'הרג'ענען, אַבי עס זאָל זיין אַ גוטע סענסאַציע...

אין רעזולטאַט דערפון האָט מען איהם פער'משפּט אויף אייביגע תּפיסה, און איצט איז ער, אין עלטער פון 72 יאהר געשטאָרבען.

פאַר'ן טויט האָט ער געבעטען, אַז מ'זאָל איהם מקבר זיין נעבען זיין ווייב, וועלכע ער האָט שטענדיג ליב געהאַט, אָבער נישט ליבער פון זיין פאַך...

און דאָס בעווייזט נאָכמעהר, אַז דער דאָזיגער פעהיגער זשורנאַליסט איז פּשוט געווען משוגע אויף סענסאַציעס, און זיין ווייב איז צוליב דעם געפאַלען אַ קרבן.

———:ס:———

100-יעהריגער געבורטסטאג פון שריפטשטעלער ראבינער דר. לעהמאן

בערלין. (יטא) די טעג פאַלט אוים דער 100-יעהריגער געבורטסטאַג פון באַקאַנטען שריפטשטעלער, ראַבינער ד"ר מאַרקוס לעהמאַן.

ראַבינער ד"ר לעהמאַן האָט געהערט צו די פיהרער פון דער יודישער אָרטאָדאָקסיע אין דייטשלאַנד און האָט אין יאהר 1860 געגרינדעט דאָס וואָכענבלאַט „דער איזראַעליט". ראַבינער לעהמאַן האָט פערפאַסט פיל ראָמאַנען און נאָוועלען מיט אַ היסטאָרישען הינטערגרונד, צוו. אַנד. זענען בעקאַנט די פאָלגענדע: „הרב יאָסעלמאַן פון ראָסהיים", „רב אלחנן", „גראַף אָדער יוד".

דער ערשט-פערשטארבענער מיליאנער נתן שטראוס
איז געווען די בעליבטסטע פערזענליכקייט פון אמעריקאנער יודענטום

ער האָט פערקויפט זיין לוקסוס-יאַכט און פּרעכטיגען פּאַלאַץ, כדי צו העלפען די נויטליידענדע יודען אין דער גאַנצער וועלט. - זיינע שטראָף-רעד צו די אַנדערע יודישע מיליאָנערן אין אַמעריקאַ. - זיין קאַמף פאַר יודישע נאַציאָנאַלע רעכט בעת'ן ווערסיילער שלום-קאָנגרעס און זיינע גרויסע לייסטונגען פאַר'ן ציוניזם.- אַ מיליאָנער מיט אַ וואַרים האַרץ.

...דער אַ שווערער קלאַפּ... נתן שטראַוס, „דער בעליבטסטער יוד פון די פאַראייניגטע שטאַטען" — ווי מען האָט איהם גערופען אין אַמעריקאַ — איז געשטאָרבען.

נתן שטראַוס האָט געהערט צו דעם גרויסען דור פון די יודיש-דייטשע אימיגראַנטען, וואָס זענען געקומען אין די פאַראייניגטע שטאַטען אין דער ערשטער העלפט פון פאָריגען יאַהרהונדערט, און האָבען פערנומען די אָנגעזעהענסטע פּאָזיציעס אין ווירטשאַפטליכען און עפענטליכען לעבען פון דער צפון-אַמעריקאַנישער רעפּובליק.

שטראַוס איז געווען איינער פון דער אַזוי גערופענער „יאַהודים"-גרופּע, פון ... שיפס, מאַרשאַל'ס, וואַרבורג'ס, מאָרגענטוי'ס, א. א. — וואָס זענען געוואַקסען צוזאַמען מיט'ן לאַנד און זענען געוואָרען די גרויסע קאַפּיטאַנען פון דער צפון-אַמעריקאַנער פינאַנץ און געשעפטס-וועלט. זיי זענען פאַקטיש די ... פון מערקווירדיגען ... פּראָגרעס פון די פאַראייניגטע שטאַטען.

זיי האָבען געבראַכט אין דעם נייעם לאַנד דעם גליקליכען זיווג פון יודישען און דייטשען גייסט, וואָס האָט געגעבען אַזעלכע וואונדערבאַרע פּירות אויף אַלע געביטען פון דער מענשליכער קולטור. אויף דעם נייעם באָדען פון די פאַראייניגטע שטאַטען, האָבען זיך גראַד די יודיש-דייטשע איינוואַנדערער אַרויסגערוקט אין דער ערשטער רייה, הויפּטזעכליך אין דער פינאַנץ-וועלט און ... און האָבען פערשאַפען ... די יודישע אימיגראַנטען פון אַלע לענדער.

ביז דער גרויסער קאַטאַסטראָפע פון דער וועלט-מלחמה, האָבען די אַמאָליגע יודיש-דייטשע אויסוואַנדערער און די ... צפון-אַמעריקאַנישע יאַהודים, געבילדעט אַ בעזונדערע קאַסטע, וואָס ... געווען אָפּגעטיילט, ווי מיט אַ כינעזישער וואַנט פון גרויסען יודישען קיבוץ, ... האָט זיך פאָרמירט פון די יודישע אימיגראַנטען פון מזרח-אייראָפּע. ... אַ אייגענע פאַלען האָט זיך ... בעסטימט די יודישקייט פון די „יאַהודים".

עס האָט געדאַרפט קומען דאָס מלחמה-אומגליק, וואָס האָט דורכגעטריסלט דאָס יודענטום פון אייראָפּע, ביז די וואַנט, וואָס האָט צעטיילט דאָס צפון-אַמעריקאַנער יודענטום אויף יודען און יאַהודים, זאָל צעבראָכען ווערען.

ביז דער מלחמה-קאַטאַסטראָפע האָבען מיר געהערט וועגען שטראַוס'ען דעם גרויסען פילאַנטראָפּ. שטראַוס איז געווען בערוהמט אַלס דער „מילך"-פילאַנטראָפּ, ער האָט שווערע צעהנדליגער מיליאָנען דאָלאַר אויסגעגעבען אויף צו שאַפען מילך-סטאַציעס איבערן גאַנצען לאַנד, וואו עס פלעגט פערטיילט ווערען אומזיסט פרישע מילך פאַר קינדער און בעדערפטיגע דערוואַקסענע.

שטראַוס'ן, דעם יודען, האָבען מיר ערשט דערזעהן, ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען די הילפס-אַקציע פאַר די מלחמה-געליטענע יודען.

כאָטש ער האָט פערנומען ווייט נישט דעם ערשטען פּלאַץ צווישען די יודישע אַמעריקאַנישע מיליאָנערען, (ער האָט זיך שוין לאַנג צוריקגעצויגען פון זיינע געשעפטען), איז ער אָבער געווען צווישען די ערשטע, וואָס האָבען ברייט פּאַנאַנדערגעעפענט זייער האַרץ און קעשענע, פאַר די הילפס-פאָנדען. און עס איז נישט וויכטיג, וואָס ער האָט געגעבען בעדייטענדיגע סומען, נאָר ווי ער האָט זיי געגעבען.

זיין ערשטער אַקט איז געווען צו פערקויפען זיין לוקסוס-יאַכט און דאָס געלד האָט ער אָפּגעגעבען פאַר דער הילפס-אַקציע.

אין אַ שעהנעם פרימאָרגען האָט זיך אויף שטראַוס'עס פּאַלאַץ אויף דער פינפטער עוועניו בעוויזען אַ שילד: „עס פערקויפט זיך לטובת די יודישע מלחמה-ליידענדע".

שטראַוס האָט געהאַלטען פאַר אַ פערברעך צו געניסען פון לוקסוס, בעת מיליאָנען פון זיינע ברידער אין אייראָפּע ליידען נויט.

און מיט וואָס פאַר אַ קינדערשען ענטוזיאַזם איז דער עהרוואורדיגער זקן אַרומגעלאָפען אויף דער בינע פון קאַרנעגיהאָל, בעת דעם בערוהמטען הילפס-מיטינג, ווען עס איז געשאַפען געוואָרען דער ערשטער מיליאָן דאָלאַר פאַר'ן „רעליף-פאָנד".

אַלע ווייסע איז ער אַרויסגעשפּרונגען מיט נייע ה' טויזענד דאָלאַר, אויף דעם נאָמען פון איין אייניקעל און דאָ פאַר אַ צווייטען.

און מיט וואָס פאַר אַ שטאַלץ, ווירדע און מוט האָט ער גערעדט צו די פערזאַמעלטע יודישע קריגס-מיליאָנערען אויפ'ן באַנקעט אין אַסטאָר-האָטעל.

„איך שטעה שוין די לעצטע יאָרען, ווייט פון געשעפטען — האָט געזאָגט דער שטאַלצער זקן — איך האָב קיין איין סענט נישט פערדינט פון דער בלוטיגער טראַגעדיע פון אייראָפּע, אָבער איהר, וואָס זענט רייך געוואָרען אויפ'ן חשבון פון דעם בלוט, וואָס גיסט זיך אויף די אייראָפּעאישע שלאַכט-פעלדער, קויפט זיך כאָטש אויס מיט דעם, וואָס איהר וועט העלפען אייערע אומגליקליכע ברידער."

אָדער דאָס מלחמה-אומגליק האָט דערוועקט אין שטראַוס'ן נישט בלויז דאָס יודישע האַרץ, נאָר אויך ... יודישע ... ציאָנאַליזם.

נתן שטראַוס האָט זיך אַרײנגעוואָרפען מיט זיין פייער און ... נישט נאָר אין דער הילפס-טעטיגקייט נאָר אויך אין דער נאַציאָנאַל דעמאָקראַטישער קאָנגרעס בעוועגונג.

ווען עס האָט זיך פּאַנאַנדערגעברענט די אידעען-מלחמה צווישען דעם נאַציאָנאַלען לאַגער און דער מאַרשאַל-גרופּע, צי זאָל מען פאָדערן ביים שלום-קאָנגרעס „נאַציאָנאַלע רעכט" — אָדער „גרופּען רעכט", ווי דאָס האָט געפאָדערט מאַרשאַל — איז שטראַוס געווען אויף אונזער זייט.

די, וואָס האָבען נאָכגעפאָלגט נתן שטראַוס'עס יודיש-געזעלשאַפטליכע קאַריערע און שטורמישען פּעריאָד פון דער יודיש-אַמעריקאַנישער געזעלשאַפטליכקייט אין די יאָהרען 1914—1918, האָבען געזעהן, ווי יעדע שעה קומט אַליין שנעלער פאָר די פערוואַנדלונג פון נתן שטראַוס דעם גוט-האַרציגען פילאַנטראָפּ יאַהודי — אין אַ ציל-בעוואוסטען נאַציאָנאַלען יוד.

אין דער זעלבער צייט, ווי ער האָט זיך בעטייליגט אין דער רעליעף און קאָנגרעס-בעוועגונג, איז ער אויך פון א נדבן פאַר ציאָניסטישע צוועקען, שריט ביי שריט געוואָרען אַ איבערגעגעבענער הונדערט פּראָצענטיגער ציאָניסט.

עס האָבען זיך פיל פון דער אַזוי גערופענער יאַהודים-גרופּע דערנעהנטערט פאַר דער צייט פון דער מלחמה צום לעבעדיגען נאַציאָנאַלען יודענטום, אָבער קיינער פון זיי האָט נישט אַזוי ענטשידען פערבונדען זיין גורל מיט דער נאַציאָנאַלער יודישער בעוועגונג, ווי דאָס האָט געטון נתן שטראַוס!

נישט אומזיסט איז נתן שטראַוס געווען די פּאָפּולערסטע און בעליבסטע פיגור פון אַמעריקאַנער יודענטום; ער האָט דערוויזען, אַז נישט שטענדיג דערשטיקט דאָס געלד די נשמה פון מענשען! ער האָט זיין גאַנצע פערמאָגען, זיין גאַנץ האַרץ אָפּגעגעבען דער יודישער זאַך און האָט דערוועקט דערפאַר די ליבע און אַכטונג פון גאַנצען יודענטום.

עהרע זיין ליכטיגען אָנדענקען!

10-יעהריגע עגזיסטענץ פון „פערבאנד פון רוסישע יודען אין דייטשלאנד"

בערלין (יט"א) דער „פערבאַנד פון רוסישע יודען אין דייטשלאַנד" האָט אין יאהר 1930 פערענדיגט זיין 10-יעהריגע עקזיסטענץ. דער פערבאַנד ענטוויקעלט זיין טעטיגקייט אויף די יסודות פון זעלבסט-הילף. די הילף, וואָס די יודישע אויסוואַנדערער פון רוסלאַנד בעקומען, טראָגט נישט קיין פילאַנטראָפּישען כאַראַקטער נאָר איז פּראָדוקטיוו און שטרעבט צו פערלייכטערען די נעוו. סוחרים, האַנדווערקער און מיטגליעדער פון פרייע בערופען זיך צו שאַפען אַ זעלבסטשטענדיגע עקזיסטענץ אין די נייע וואוין-ערטער.

דער פערבאַנד האָט אָרגאַניזירט קורסען פון סטענאָגראַפיע, פרעמדע שפּראַכען, קאָסמעטישע בעהאַנדלונג א. א. וו. עס זענען אויך אָרגאַניזירט געוואָרען קינדער-קאָלאָניעס און ערציהונגס-אַנשטאַלטען. אַ ספּעציעלע מעדיצינישע קאָמיסיע ערטיילט אויך הילף די נויטליידענדע קראַנקע רוסישע יודען און האַלט אויס אַמבולאַטאָריעס.

דער פערבאַנד ענטוויקעלט אויך אַ ברייטע קולטור אַרבייט, עס ווערען אָרגאַניזירט רעפעראַטען אויף יודיש טעמען.

גאַנץ וויכטיג איז אויך די אַרבייט פון דער יורידישער אָפּטיילונג ביים פערבאַנד, וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורך אדוו. גאָלדענווייזער. די רוסישע יודען קענען אַזוי אַרום געניסען פון אומזיסטער יורידישער הילף.

דער „פערבאַנד פון די רוסישע יודען" בעטייליגט זיך אויך אין אַלע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענצען, וואָס קומען פאָר אין זשענעווע און זענען געווידמעט דער לאַגע פון די פליטים.

וועגען איבערפאל אויף הלל ראגאף

משערנאָוויץ. (יטא) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איבערפאַל אויף דעם אַמעריקאַנער שריפטשטעלער הלל ראַגאָף, וועגען וועלכען מיר האָבען מיטגעטיילט, האָט ה' ראַגאָף אין אַ געשפּרעך מיט'ן „יטא"-פערשטעהער ערקלערט, אַז דער איבערפאַל איז נישט געווען געריכטעט געגען זיין פּערזאָן.

דער איבערפאַל איז געווען אַנ'אַקט פון נקמה בלויז געגען עטליכע פּערזאָנען, וואָס האָבען אָרגאַניזירט דעם רעקאָרד און נישט געגען איהם.

ל'אדז 13 יאַנואַר 1931
דינסטאָג כ"ר טבת תרצ"א פ' וארא
זון אויפגאַנג 7.42
זון אונטערגאַנג 3.49

טאָג-כראָניק

נאָך 3 טעג
צייט אויסצוקויפען פּאַטענטען

(ב) דאָנערשטאָג איז דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען פּאַטענטען אָהן שטראָף-פּראָצענטער.

קויהלען פאַר אַרבייטסלאָזע

צוליב דעם, וואָס די קויהלען-טראַנספּאָרטען פאַר לאָדז זענען נאָך נישט אָנגעקומען, ווערט די קויהלען-שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע אַרויסגעגעבען (אויף די טאַלאָנען) דערווייל נאָר אין סקלאַד אויף וויענגלאָווא 3.

פון „וויזאַ"

מאָרגען, מיטוואָך אָוונד ווערט אין „וויזאַ" לייענען אַ רעפעראַט וועגען דער שאַפונג פון שלום אַש רעד. י. פוקס.

אַ פּראָצעס פאַר שלאָגען אַ 16-יעהריג יונגעל
אין 5-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט
אַ פּושאַדאָווניק און אַ פּאָליציאַנט פאַר'ן געריכט

(§) אין לאָדזער קרייז-געריכט איז געכטען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק געזעסען דער פּושאַדאָווניק יוזעף טאָמאַשעווסקי און דער עלטערער פּאָליציאַנט איגנאַצי וויטקאָווסקי. זיי איז פאָרגעוואָרפען געוואָרען, אז זיי האָבען מיט קלעפּ געצוואונגען אַ 16-יעהריג יונגעל זיך מודה-צוזיין, אַז ער האָט גע'גנב'עט.

פון בעשולדיגונגס-אַקט איז צו זעהן, אַז דעם 7. יולי פ. י. איז פאַר'ן שוי-פענסטער פון אַפּטעק-סקלאַד אויף פּיעטרוקאָווער 11 געשטאַנען אַ גרויסער עולם, וועלכער האָט זיך צוגעקוקט צו אַ לעבעדיגער רעקלאַמע. בעת'ן געדראַנג פאַר'ן שוי-פענסטער איז ביי אַ געוויסען וואַמישעך פּיעטשינסקי אַרויסגע'גנב'עט געוואָרען אַ ניקעל-זייגערל. אלס פערדעכטיגטער אין דער גנבה האָט פּיעטשינסקי אָנגעכאַפּט אַ יונג יונגעל. ווי עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען — דער 16-יעהריגער מרדכי קרויסהאָרן פון זאַוואַדזקאַ 6. דאָס יונגעל איז אָפּגעפיהרט געוואָרען דורך אַ פּאָליציאַנט אין 5. קאָמיסאַריאַט. דאָרט האָט דאָס יונגעל פערזיכערט דעם פּושאַדאָווניק טאָמאַשעווסקי, אַז ער איז אומשולדיג. דערויף האָט דער פּושאַדאָווניק דעם יונגעל אויפגעמאָסטען אַ פּאַטש אין פּנים. אלס צולאָג האָט ער דאָס יונגעל געשלאָגען מיט אַ רויהר-שטעקען, דערביי האָט דער פּאָליציאַנט וויטקאָווסקי אָנגעהאַלטען דעם יונגען קרבן און אים נאָך צוגעקאָפּ'עט מיט די פיס. אז דאָס יונגעל האָט פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין, האָט מען אים אַריינגעשלאָסען אין אַרעסט. וועגען דעם אַרעסט האָבען זיך דערוואוסט זיינע קרובים. זיי זענען אַוועק אין קאָמיסאַריאַט נאָך ערקלעהרונגען און געבעטען, מען זאָל דאָס יונגעל בעפרייען, גאַראַנטירענדיג, אז אויפ'ן פערלאַנג פון דער פּאָליציי וועט דאָס יונגעל צושטעלען. די ביטע האָט אָבער קיין פּעולה נישט געהאַט.

ווען דעם יונגעל'ס קרוב שלום זאַקס האָט פאַר קרויסהאָרנ'ען געבראַכט אין אַרעסט עסען און אַ געלעגער, האָט ער בעמערקט, אַז דאָס יונגעל איז שרעקליך אָפּגעשראָקען און צובלוטיגט. די אַנוועזענדע קונים אין די געוועלבער, וואָס געפינען זיך אין שכנות מיט'ן קאָמיסאַריאַט, האָבען דערהערט פון קאָמיסאַריאַט אימה'דיגע געשרייען.

אַ געוויסער אברהם שמשופּאַק, וועלכער איז גראַד געזעסען אין אַרעסט, האָט פעסטגעשטעלט, אַז דעם יונגעל'ס פּנים איז צוקלעטשעט און דאָס העמד צורוסען.

צומאָרגענס, ווען דאָס יונגעל איז בעפרייט געוואָרען, אַ דאַנק די ערבות פון זיינע קרובים, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זיין גאַנץ לייב איז פול מיט בלוי-שוואַרצע פלעקען. די קרובים האָבען דאָס יונגעל אָפּגעפיהרט צו ד"ר אורבּאַך, וועלכער האָט וועגען די סימנים אויף זיין קערפּער אַרויסגעגעבען אַ געשריבענע צייגניש. אויף אָט דעם גרונד האָט דער פאָטער פון צו'ממית'טען יונגעל, דער „מלעכעשאַרניע"-בעזיצער פון זאַוואַדזקאַ 4 זיך געווענדעט מיט אַן אָנקלאַגע צום יוסטיץ-מיניסטער, וועלכער האָט דעם ענין איבערגעוויזען צו דער לאָדזער פּראָקוראַטור, כדי דורכצופיהרען אַן אויספאָרשונג און צוציהען די שולדיגע צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

געכטען איז וועגען דעם פאָרגעקומען אין לאָדזער קרייז-געריכט דער פּראָצעס.

בעת די פערהאַנדלונגען האָבען בעידע אָנגעקלאַגטע זיך נישט מודה-געווען אין דער שולד. זיי האָבען ערקלערט, אז דאָס יונגעל איז פערהערט געוואָרען דורכ'ן פּושאַדאָווניק יוזשוויאַק. אויף דער פראַגע פון פאָרזיצענדען, מיט וואָס עס קאָן זיך דערקלעהרען דער פאַקט, וואָס קרויסהאָרן איז געווען פול מיט פּרענגעס פון קלעפּ, האָבען די אָנגעקלאַגטע זיך פערענטפערט, אַז ביים פערהער אין קאָמיסאַריאַט האָט דאָס יונגעל געוואָלט אַנטלויפען. ער איז אָבער אומגעפאַלען און זיך צוקלאַפּט.

אָט די ערקלעהרונגען זענען צו נישט געוואָרען דורך דער טענה פון דער אויפרוימערין פון 5-טען קאָמיסאַריאַט. זי האָט געזאָגט, אַז זי האָט געהערט, ווי מען האָט געגעבען קלעפּ.

דער געלימטענער מרדכי קרויסהאָרן גופא האָט דערצעהלט, אַז נאָכ'ן ברענגען אים אין קאָמיסאַריאַט, האָט ער ערקלערט דעם פּושאַדאָווניק, אַז ער ווייס פון גאָרנישט. דאַן האָט דער פּושאַדאָווניק אים געשלאָגען און געשריגען: „האָסט גע'גנב'עט", און נאָכדעם האָט ער אים מסלק געווען מיט אַ שטעקען. וויטקאָווסקי האָט אים געקאָפּעט. ווייטער האָט ער ערקלערט, אַז נאָכהער האָט אים אויסגעהערט דער פּושאַדאָווניק יוזשוויאַק.

די עדות האָבען גע'טענה'ט, אַז ווערענדיג בעפרייט, האָט קרויסהאָרן אַלעמען דערצעהלט, אַז ער איז געשלאָגען געוואָרען דורך טאָמאַשעווסקי'ן און וויטקאָווסקי'ן.

דער פּראָקוראָר האָט געפאָדערט פאַר די אָנגעקלאַגטע אַ שטרענגע שטראָף. דורכ'ן שלאָגען, האָט ערקלערט דער פּראָקוראָר, האָבען די שלעגער געוואָלט אויפצווינגען קרויסהאָרנ'ען אַז ער זאָל זיך מודה זיין אין דער גנבה. אין ביים אויספיהרען אַנ'אַמט איז אַזאַ טאַט בעשטראַפבאַר.

נאָך אַ בעראַטונג איז די שטראָף-אַנקלאַגע געגען בעידע אָנגעקלאַגטע אַנולירט געוואָרען.

קרויסהאָרן קאָן זיך אָנקלאַגען אין שטאָט-געריכט.

—o§o—

די קאָנצערט-אַקאַדעמיע
פון „קרן קימת"

ווי עס איז געווען פאָראויסצוזעהן, האָט די קאָנצערט-אַקאַדעמיע, וועלכע קומט פאָר היינטיגען דאָנערשטאָג אין פילהאַרמאָניע מיט'ן אָנטייל פון פאָרשטעהער פון „קרן קימת" דירעקטאָריום ד"ר ש. יוריס פון ארץ ישראל, אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אין אַלע קרייזען.

ד"ר ש. יוריס וועט אין זיין רעפעראַט אויף דער אַקאַדעמיע בעריהרען די איצטיגע אַקטועלע פּראָבלעמען פון ארץ ישראל-אויפבוי.

בעזונדערס אינטערעסאַנט זעהט אויס צו זיין אויך דער מוזיקאַלישער טייל, וואָס ווערט אויסגעפיהרט דורכ'ן „הזמיר" און וועלכער נעהמט אַרום סאָלאָ-נומערן, טריאָ, אָרקעסטער א.א.וו.

פערגעסענע זאַכען
אויף די טראַמווייען

(§) פערשמאַכטע פּאַסאַזשירען האָבען אויף די לאָדזער טראַמווייען איבערגעלאָזט אין חודש דעצעמבער פאָלגענדע זאַכען:

5 שירעמלעך, 2 צייכען-בלאָקען, 12 בייטיילעך, 3 הענטשקעס, 2 ביכער, 1 דאַמען - זייגערל, 5 דאַמען - טאַשען, 5 סאַקעווקעס, 1 אייביגע פעדער, 1 פּאָר שיך, 2 פּאָר פּאַנטאָפעל, 1 פּאָר קאַלאָשען, 1 ספּיראַל-אַנטענע, אַ מעטאַלענע שאַכטעל, אַ יודיש היטעל, אַ פּאָר הויזען, אַ העמד, גאַטקעס, אַ שער, אַ שאַכטעל שאָקאָלאַד, אַנ'אַרבייטסלאָזען-ביכעל א. א. די זאַכען קאָן מען אָפּנעמען אין טראַמוויי-ביוראָ אויף טראַמוואַיאָווע 6. פון 1 ביז 3 נאָכמיטאָג.

יוד. אַרט.-פעראיין אין פּוילען. דירעקטאָריאַט פון די פעראיינס-טעאַטערן. בעזאָלמעכטיגטער דירעקטאָר פאַר לאָדז: א. שטאָקפעדער. לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזער יוד. קאַמער-טעאַטער — נייער
„אררט"
טעאַטער זאַל „מאַנטיפעל" זאַכאָדניאַ 43
קינסטלערישער לייטער מ. בראָדערזאָן

היינט, ד' ס' ג,
1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 9.15 אָוונד
— א. ב. —
„ווער מיר גוטס גינט"

פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) זמירות, 3) די טעטעס, 4) זיבען זאַכען, 5) קישקעלעך גדולות, 6) יודען זינגען, 7) דער וואַנזיגער אורח, 8) אין אַ שוך-געשעפט, 9) אסתר'קע, 10) רויזען-לידער, 11) נישט-גוט, 12) אונזער מענצאָושטריע, 13) קאַראַ-גראַנדע, 14) אין זאַקאָפּאַנע.

אַנסאַמבל לויט'ן א.ב. פרויען: זיסעל-ביריל, מ. דאָלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שיינע-מרים, מאַשע פעטערמאַן, אַלע שליפּערשטיין. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, ש. דושיגאַן, מאָטעל קאָן, יעקב רייכבלאַט, י. שומאַכער, י. שפּער. מ. אַלטמאַן.

טעקסטען: י. ל. פּרץ, מ. בראָדערזאָן, דער טונקעלער, א. קאַצענעלסאָן. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן, און מאַלקס-מאַטיהאַן. דעקאָר. און קאָסטיומען י. בראָינער, מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזשי—דושיגאַן, שומאַכער, בינע-איינטיילונג מאַר—מ. קאָן, ליכט-עפעקטען—ישראלימסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 כרית ביז 2 בייטאָג און פון 5 אָוונט. גער אָוו. שבת 8 גאַנצען טאָג.

טראַגישער טויט פון אַ לאָדזער סוחר
בלייבט אַליין אין שטוב און קומט אום פון גאַז

(§) אין דער וואוינונג פון לאָדזער סוחר איגנאַץ בערגנוויץ (נאַוראָט 23) האָט נעכטען פּאַסירט אַ טראַגעדיע.

ווען אין זיין וואוינונג איז קיינער נישט געווען, האָט בערגנוויץ אָנגעצונדען די גאַז-מאַשינקע, כדי אויפצוקאָכען טע. פּלוצלונג האָט בערגנוויץ זיך דערפיהלט שלעכט און איז אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד און אָהנמאַכטיג געוואָרען. פאַלענדיג האָט ער זיך אָנגעכאַפּט ביי דעם גומי-רעהרעל פון דער גאַז-אינסטאַלאַציע, ער האָט שוין אָבער לחלוטין נישט געפיהלט, וואָס מיט איהם טוט זיך.

און אַ פּאָר שעה אַרום, ווען בערגנוויץ'ס פרוי איז אַהיימגעקומען, האָט זי געפונען איהר מאַן אָהן סימנים פון לעבען. זי האָט געמאַכט אַ גוואַלד און ס'זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען די שכנים. און זיי האָבען אַרויסגערופען די „גוטע הילף". בערגנוויץ איז געווען טויט.

דער טויטער קערפּער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום, וואו עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז בערגנוויץ איז געשטאָרבען אָדער פון אַ האַרץ-שלאַג אָדער פון פערגיפטונג מיט גאַז.

ווירטשאַפטס-שפּאַרזאַמקייט

פּאָדערט די היינטיגע צייט כדי ערפאָלגרייך צו בעקעמפען דעם ווירטשאַפטס-קריזיס. כדי דאָס צו דערגרייכען האָט די פירמע יוליוס ראָזנער בעשלאָסען איהר פיליע אויף דער פּיעטריקאָווער 160 צו שליסען און דאָדורך צו פערקלענערען די אַלגעמיינע געשעפטס הוצאות.

אין דער צוקונפט וועט די דאָזיגע פירמע איהרע גאַנצע קרעפטען קאָנצענטרירען אין דער צענטראַלע אויף פּיעטריקאָווער 98. זי וועט זיך בעמיהען צו קאַלקולירען די פּרייזען נאָך ביליגער ווי איצט. כדי צו רוימען דעם גאַנצען לאַגער אין דער פיליע פּיעטריקאָווער 160, ווערען אַלע סחורות אויספערקויפט מיט 50 פּראָצענט ביליגער.

דאָס איז אַ זעלטענע געלעגענהייט און יעדער האָט די מעגליכקייט איינצוקויפען נייע סחורות צו שפּאָט ביליגע פּרייזען. אין דער צענטראַלע הויבט זיך שוין אָן היינט דער אַליעהרליכער אינווענטאַר - אויספערקויף צו אויסערגעוועהנליך ביליגע פּרייזען.

אַ ווידערשפּעניגער זעלנער,
וואָס אָנערקענט נישט קיין עלטסטע

(§) דער לאָדזער מיקאָלאַי ראַלאַטייקאָ איז אין סעפּטעמבער פ. י. גערופען געוואָרען אויף מיליטערישע איבונגען. קאָמענדיג אין דער פאָרמאַציע, האָט ער געהאַט ווייניג חשק צו הערען און פאָלגען, וואָס מען בעפעהלט איהם. ווען אַ פּאָלקאָווניק האָט איהם איינמאָל אויסגעזידעלט און דערביי עפּעס בעפוילען, האָט ראַלאַטייקאָ געענטפערט: „פּאַניע פּאָלקאָווניקו, היינט בין איך זעהר דענערווירט, וועגען בעפעהל וועלען מיר רעדען מאָרגען". דער סוף זיינער איז געווען אַרעסט און נעכטען איז ער פאַר זיין ווידערשפּעניגונג פער'משפט געוואָרען אויף 8 חדשים תפיסה.

„פּאַריז און די פּאַריזער"
אַ פאָרלעזונג פון וולאַדימיר גראָסמאַן

אין לאָדז וויילט איצט איינער פון דער בעקאַנטער יודישע זשורנאַליסט וולאַדימיר גראָסמאַן. זייט 10 יאָהר וואוינט וול. גראָסמאַן אין פּאַריז און רעכענט זיך פאַר איינעם פון די בעסטע קענער פון פּאַריז לעבען. זיין בוך „פּאָרטרעטען פון פראַנצויזישע פּאָליטיקער" איז ערשינען אין דער דייטשער און דענישער שפּראַכען, זיין בוך „פּאַריז" אין יודיש ערשיינט איצט אין בושאַזאַ-פערלאַג אין וואַרשאַ. פון דעם קען מען דרינגען, אַז וול. גראָסמאַנ'ס אַ פאָרלעזונג וועגען „פּאַריז און די פּאַריזער" וועט זיין אַנ'אמתע אָפּשפּיגלונג פון דעם אַלוועלטיגען לעבען פון דער דאָזיגער וועלט-שטאָט און פון דעם גרויסען יודישען ישוב, וואָס שאַפט זיך דאָרט.

די פאָרלעזונג וועט פאָרקומען מאָרגען האַלב ניין אָוונד אין זאַל פון „אררט" זאַכאָדניאַ 43.

—o§o—

אויף לאָדזער טעמעס.
בראַוואָ,
קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין!

דער קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין מאַכט בעקאַנט, אז די סוחרים, וואָס האָבען נאָך ביז איצט נישט אויסגעקויפט קיין פּאַטענטען, קענען זיך דערמאָנענען פעראיין אינטערעס... מיט און דער פעראיין וועט פאַר זיי אויסקויפען פּאַטענטען.

מיר ווייסען נישט, אויף וואָס, אויף וואָס בעגרינדונגען דער קאָלאָניאַל-הענדלער פעראיין וויל ... אַרויספיהרען, דאָ האַנדעלט זיך אין אַנדערע זאַך: אין ... ענין — און די מעגליכקייט.

... שרייבער פון די שורות געווענדעט אַ פערשטעהער פון הונגען ... פעראיין מיט אַ פּאַרשלאַג, ווי אזוי די געדריקטע קליינע סוחרים מעגלען דאָס אויסקויפען פּאַטענטען אין דאָס קען געשעהן אויף אַ נאָרמאַלן אופן, דהיינו?

היות ווי כמעט אַלע סוחרים ... הענדלער-פעראיינען האָבען אַ „בענקלעך", זאָלען די בענקלעך ... קרייט-טערמינען וועקסלעך. אַ ... טיל פון דער סומע, וואָס עס ... פּראָצענט, וועט דער בעטרעף ... גלייך אינצאָהלען, און די רעשט ... צאָהלען אינצאַהלונגען. די באַנק וועט ... פון נישט לעדען און די געדריקטע ... וועלען פערשפּאָרען האַרצקלעמעניש, נישט דאַרפען צוטערען פאַר ... קאַנטראָלער-ען און דער עיקר וועלען נישט האָבען קיין פּראָטעסט ... נישט אויסקויפען די פּאַטענטען צו דער צייט.

דער „פאַרשטעהער" האָט אונז „אויפגעקלערט", אז דאָס איז נישט דורכפיהרבאַר. די „בענק" קענען זיך „אַנגאַזשירען"; אז דאָס איז נישט באַנק-טראַנזאַקציע.

פון דער רמודעה פון קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין (אַביסעל פערשפּעטיגט) איז צו זעהן, אז דער פּראָיעקט געקענט לייכט רעאַליזירט ווערען ... רום דער קליינער קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין האָט אויך נישט קיין גרויסע מעגליכקייטען. אויף ביי דעם קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין איז דאָ אַ „באַנק" און מסתמא וועט זיך די דאָזיגע „טראַנזאַקציע" יאָ לאָזען רעאַליזירען.

אונזערע גרויסע סוחרים-פעראיינען האָבען ווידער אַמאָל בעוויזען, אז זיי שטעהען נישט אויף דער וואַך פון סוחרים-אינטערעסען.

לערענט אייך „גרויסע" ביי די ...

— בראַוואָ, קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין!

-זשאַ-

—:0:—

נייע שפּיטאַל-אַפּטיילונג

אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל איז די אַפּטיילונג פאַר שווינדזוכט-קראַנקע פערגרעסערט געוואָרען מיט 40 בעט. דער מאַגיסטראַט וועט אויך פערגרעסערן מיט 20 בעטלעך די אַפּטיילונג פאַר אינערליכע קראַנקע אין שפּיטאָל א. נ. פון הייליגען אַלעקסאַנדער.

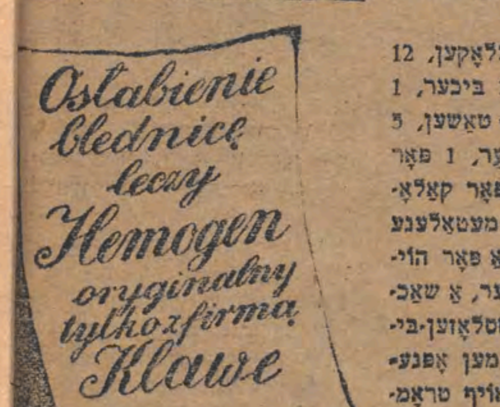

די פרוי (ראָמאַן)
פון א. י. גראָדזענסקי

(52-טע פאָרטזעצונג)

די גאַסען זענען פול געווען מיט אַ יום-טוב'דיגען עולם. מ'איז אַרום בעגריסען נישט אַזוי די אוקראַינער, ווי די דייטשען, ווייל ס'האָט געוואוסט, אַז נישט די אוקראַינער האָבען פערטריבען די ראָטען-מאַכט — נאָר די דייטשען.

די רייכע האָבען צוריק אויפגעהויבען דעם קאָפּ און די גרימע בעפעלקערונג האָט זיך ווידער פערשטעקט אין די לעכער. קיעוו האָט אָנגענומען אַ יום-טוב-דיגען אויסזעהן. מ'האָט זיך צוריק אָנגעטאָן די בעהאַלטענע קליידער מיט בלויזען אין די לאַצען.

און אונטערען שוץ פון די דייטשען האָט די אוקראַינער „ראַדע" און דירעקטאָריום איינגעפירט איהר פריהערדיגע אָרדנונג.

געקלערט האָט מען אז די דייטשען זענען דאָ בלויז צייטווייליג, אז נאָכדעם, ווי דער דירעקטאָריום וועט בעפעסטיגען זיין מאַכט, וועלען די דייטשען פערלאָזען די אוקראַינישע ערד.

אויסגעלאָזט האָט זיך אָבער אַנדערש. די דייטשען האָט זיך גאָרנישט געגלוסט צו פערלאָזען אַזאַ פעטע לאַנד. און זיי האָבען אָנגעהויבען אַרויסצופיהרען אַלץ, וואָס ס'האָט זיך נאָר געלאָזט, נישט אָפּשטעלענדיג זיך פון שמייסען די פּויערים. און אַנדערע ערטער האָבען די דייטשען געשיקט עקספּעדיציעס. אָבער וועגען פערלאָזען אוקראַינע האָבען זיי גאָר נישט געקלערט.

און אין אַ שיינעם מאַי-טאָג האָבען די קיעווער איבערגעלייענט אין די צייטונגען, אַז די דייטשען האָבען צעטריבען די „ראַדע" און אַז דער דירעקטאָריום איז אַרונטערגעוואָרפען געוואָרען. אַנשטאָט אַ דירעקטאָריום האָבען די קיעווער איינוואוינער בעקומען אַ העטמאַן.

אין ס'האָט זיך ווידער אָנגעהויבען אַ רעאַקציע.

דער העטמאַן סקאָראָפּאַצקי האָט אונטער'ן שוץ פון דייטשען גענעראַל אייכאָרן מבטל געמאַכט אַלע רעוואָלוציאָנערע דערגרייכונגען און האָט אויך אָפּגעשאַפט די נאַציאָנאַלע מיניסטעריומס.

ס'האָבען זיך אָנגעהויבען אַרעסטען פון אַרבייטער-טוערס, פּאַרטיי-פיהרער און דער עיקר האָט מען אַרעסטירט באָלשעוויקעס.

אין דער צייט וואָס ריזעל איז געווען אַ עדות פון די אַלע געשעהענישען האָט זיך ריזעל'ס לעבען נישט געביטען. זי איז ווי פריהער געגאַנגען טאָג-טעגליך יעדען אונדערפרוה צו דער אַרבייט און איהר ביוראָ, נאָכדעם בעזוכט מיטינגען, פּאַרטיי-קלובען, און פלעגט, ווי פריהער אַ היים קומען שפּעט ביינאַכט. אַזוי ווי פריהער האָט דער מאַן געהאַט צו איהר טענות. די טענות זענען געווען שטילע אָבער איינפערזיכטיגע, ריזעל פלעגט זיי אויסהערען שווייגענדיג. אַמאָל אָנהויבען רעדען וועגען אַנדערע זאַכען...

אַמאָל, ווען ריזעל איז, ווי איהר שטייגער, געקומען שפּעט ביינאַכט אַ היים פון שטאָט, האָט דער מאַן איהר געוואָרענט:

— מ'דאַרף זיין איצט פאָרזיכטיגער נישט אַרומשלעפען זיך איבער אַלע קלובען, עס קומען פאָר אַרעסטען.

אין אָפּשווייגענדיג אַ ווײַלע מוסיף געווען:

— און גלאַט ביז וואַנען איז דער תכלית? שוין צייט צו לעבען, ווי לייטען. עס איז דאָ אַ שטוב, אַ מוראַ משפּחה.

אין ווידער שווייגענדיג אַ ווײַלע צוגעגעבען:

— און וועגען אַ קינד איז שוין אויך צייט אַ טראַכט צו טאָן. אַ יאָהר, און מיר לעבען צוזאַמען...

ריזעל איז שטיל צוגעגאַנגען צום מאַן, אים אַרויפגעלייגט איהר האַנט אויף זיין קאָפּ און קוים-קוים אַרויסגעזאָגט:

— דאָס בעסטע וואָלט געווען, ווען מיר וואָלטען זיך... צושיידט...

דער מאַן איז געבליבען זיצען מיט אַ האַלב-אָפען מויל:

— ???!!!

— דו זעהסט דאָך, — האָט ריזעל רוהיג פאָרגעזעצט, — ביסט פון מיר נישט צופרידען. מיר זענען נישט צוגעפּאַסט איינער צום צווייטען. מילא האָבען מיר געהאַט אַ טעות... עס טרעפט דאָך אין לעבען...

דער מאַן איז נאָך אַלץ נישט געקומען צו זיך:

— !!!

— איך בין, פערשטעהסט מיך, שוין אזא נאַטור — האָט ריזעל ווייטער גערעדט, — אַנ'אומרוהיגע, אַ תמיד נישט בעפרידיגטע, להוט נאָך שטורמישע איבערלעבונגען, איך האָב געמיינט, אז איך וועל זיך קענען בעפרידיגען מיט אַ שטילען בעשיידענעם פאַמיליע לעבען — אָבער עס איז נישט אַזוי... און איך זעה נישט, אז איך זאָל זיך אומבייטען... דוכט זיך, איך וועל שוין נישט קענען קיינמאָל זיך איינלעבען אין די ראַמען פון אַ בירגערליכען לעבען, מיך ציהט צו פרייהייט, צום לעבען...

— וואָס ווילסטו?.. — האָט זיך דער מאַן לסוף אויפגעכאַפּט ווי פון אַ בייזען חלום. — וואָס פעהלט דיר ביי מיר?..

— מיר פעהלט גאָרנישט, נישט דו ביסט שולדיג. אין מיר אַליין איז דאָ עפּעס אַזוינס, וואָס לאָזט מיך נישט צורוה... עס רייסט זיך ווי פון קייטען בעפרייען זיך... אַרויספלאַטערן פון זיך אַלע זאָרגען, וואָס עס לייגט אַרויף דער פאַמיליע-לעבען...

— איך פערשטעה נישט וואָס דו רעדסט... — האָט זיך דער מאַן געשטאַרקט. — רעדסט פון היץ... ביסט אַוודאי נישט געזונט...

ריזעל האָט זיך בעלעכעלט און אַראָפּגענומען איהר האַנט פון מאַנ'ס קאָפּ.

דער מאַן האָט יע פערשטאַנען, וואָס זי רעדט. אָבער ער האָט דערפאַר מורא געהאַט. עס איז געווען פאַר איהם צו געפעהרליך. זי האָט פשוט געוואָלט זיך בעפרייען פון איהם. און דאָס האָט איהם געשראָקען. ער האָט זיין פרוי ליב געהאַט פון ערשטען טאָג אָן. ער האָט אָבער אויך געפיהלט, אַז זיין פרוי ליבט איהם נישט, ווי ער איהר, אַז ער האָט געוואָלט, ווי איהר צוצוציהען אויף זיין זייט, ווי איהר צוצובינדען צו זיך און מאַכען, אַז זי זאָל איהם יא ליבען.

— הער זיך, איין ראָזע, — האָט זיך דער מאַן אָפּגערופען צו איהר. — ווייסט נישט וואָס דו ווילסט פון מיר... האָב זיך שוין פון ערשטען טאָג ... ליבט אין דיר און ... חתונה האָבען מיט מיר און ... נישט אַוועקלעבען ריזעל?

— ס'קען דאָך זיין — אז עס איז געווען אַ טעות... — האָט די ווייב אויסגע... חזרט דאָס פריהערדיגע.

דער מאַן האָט זיך נאָך אַלץ נישט ... בעוויזען, אין געווען אויסער זיך ... נאָכדערגעהען זיך מיט זיין יונגע ... ווייבעל האָט זיך איהם נישט געגלייכט, און איהם האָט זיך אין ... רגע אויסגעוויזען, אז ער וועט עס ... אויסבאַלאַמוטען. ער איז צוגעגאַנגען ... ווייב, אַרומגענומען איהר קאָפּ ... ביידע הענט און בעשאָטען ... פּנים מיט אומאויפהערליכע קושען ... לענדיג דערמיט איהר אומבערצייגען ... שטאַרק ער ליבט זי נאָך.

— און דו מיינסט און אַנ'אַ... דו דאַרפסט מיך ערגער לאָזען? — ... זאָל גערעדט בעת מעשה צום מאַן ... וועל איך דיר ווייזען... אז דו האָ... טעות. אָט לאָמיר מאַכען אַ ... בען: איך וועל אַוועקפאָהרען אויף ... צייט און מיר וועלען זעהען, ... בענקסט נאָך מיר?

(המשך קומט).

קינדער-מערדערין ארעסטירט

6 יאהר נאכ'ן דערשטיקען איהר אונגעזעצליך קינד

(§) אין אפּריל 1925 האט די פּאָליצײ בעקומען א מעלדונג, אז אין דאָרף הינטער לאסק, האבען פויערים געפונען א נײ-געבוירען טויט קינד, איינגעוויקעלט אין שמאַטעס.

די אויספאָרשונג האט בעוויזען, אז די לאסקער איינוואוינערין סטעפאַניא מוטערא האט געהאט פערפיהרט א ראָמאַן מיט א סטודענט, וואס איז דאַן געווען אויף זומער-וואוינונג. ווען זי איז געוואָרען שוואַנגער, האט זי געפאָדערט פון סטודענט, ער זאל מיט איהר חתונה האבען. יענער האט מספּים געווען און ערקלערט, אז ער מוז צו דעם צוועק פאָהרען קײן לאָדז בעזאָרגען דאָקומענטען פאר די חתונה-פאָרמאַליטעטען.

ווען מוטערא האט אבער מעהר נישט בעקומען קײן שום ידיעה פון איהר געליבטען, איז זי אוועק קײן לאָדז און דאָ זיך דערוואוסט, אז זי איז אָפּגענאַרט געוואָרען. אויפ'ן אָנגעוויזענעם אַדרעס האט איהר געליבטער נישט געוואוינט. א פערצווייפעלטע איז דאס מיידעל צוריקגעפאָהרען קײן לאסק, וואו מען האט פון איהר אָפּגע'חוזק'ט אויף שריט און טריט. אין א פּאָר חדשים אַרום, ווען זי האט געבוירען דאס אונגעזעצליכע קינד, איז איהר לעבען געוואָרען אונערטרעגליך. זי האט געמוזט פערלאָזען לאסק און איז אוועק מיט'ן קינד אין אַן אומבעוואוסטער ריכטונג. דערנאָך האט מען געפונען דאס קינד אונטערגעוואָרפען א טויט'ס.

נעכטען, אין 6 יאהר אַרום, האט די לאָדזער פּאָליצײ זיך דערוואוסט, אז מוטערא געפינט זיך אין לאָדז און שטאַט אויף מאַראַשינער 12. אין א פּאָר שעה שפּעטער איז זי אַרעסטירט געוואָרען. בעת'ן פערהער האט זי מודה געווען, אז פון לאסק איז זי אוועק קײן וואַרשא און דאָרט געאַרבייט עטליכע יאהר אלס פּיוראַליסטקע. מיט עטליכע וואָכען צוריק האט זי בעקומען דאָ א שטעלע.

מוטערא'ן האט מען איבער'מסר'ט פאר דער פּאָליצײ א פערשוין, וועלכען זי האט נישט געוואָלט פאר א מאַן.

געשטארבען דער טראגיש-פערוואונדעטער קאמיסאר ווילטשינסקי

(§) נעכטען האַלב 9 פריה איז אין שפּיטאל פון דער קראַנקענקאַסע געשטאָרבען דער נעבע... קאָמיסאַר פון 7. קאָמיסאַריאַט, ווילטשינסקי, וועלכער איז צוליב אונפאָרזיכטיגקייט געטראָפען געוואָרען פון א קויל פון זיין אייגענעם רעוואָלווער. עהרעגעכטען האט ער פערלירט דאס בעוואוסטזיין און נעכטען איז ער געשטאָרבען.

פאר 650 רובעל — 1 גראשען

נישט קײן הומאָרעסקע, נאָר א פאַקט פון לעבען

(§) אינטערעסאַנט איז דאס סיסטעם פון בעדעכנען די פאר'מלחמה'דיגע חובות דורך דער אין פוילען פּאָפּולערע ליה- און שפּאר-קאַסע אויפ'ן נאָמען פון סטעפּעמיק. אזעלכע קאַסעס געפינען זיך אין אלע דאָרפישע גמינעס אין לאַנד.

אין 1912 האט קאַמאַזשינער קאָוואַלסקא, א לאָדזער איינוואוינערין (סטאַצע ראַווא 36) חתונה געהאט און האט זיך אַרײנגערעכענט אין דאָרף וויעלגאָוואָלא. דאָס געלד אין דער הויך פון 650 רובעל האט דאס פּאָר-פּאָלק איינגעלעגט אין דער וויעלגאָוואָלער ליה- און שפּאר-געזעלשאַפט. ווען ס'איז אויסגעבראָכען די מלחמה האט דאס פּאָר-פּאָלק פערלאָזען דאס דאָרף און נישט אַרויסגענומען דעם „וקלאַד" פון דער קאַסע, וועלכע האט זיך אָפּגעהאַלטען פון אויסצאָהלען געלד. נאָכ'ן קריג האט די שפּאר- און ליה-געזעלשאַפט אין וויעלגאָוואָלא בעגײסט איהר טעטיגקייט, אבער צום שלימזל איז די קאַסע בע'גנב'עט געוואָרען, ווי מיר האבען בשעתו שוין מיטגעטיילט.

ווען דאס פּאָר-פּאָלק קאָוואַלסקי האט געהערט, אז די באַנק „לעבט נאָך", האבען זיי געמאָהנט דאס געלד. מיט א פּאָר טעג צוריק האבען זיי אויף דער פאָדערונג אויסצוצאָהלען זייער געלד בעקומען אַן ענטפער, אז די קאַסע איז מספּים אויסצוצאָהלען דעם אַרײנגעלייגטען „וקלאַד" פון 650 רובעל, וועלכער בעטרעפט לויט דער וואַלאָריזאַציע — 1 גראָשען.

קאָוואַלסקי קלאָגט אָן די ... קאַסע אין געריכט.

4. זאליטשקע אומזאץ-שטייער נאך צייט איינצוצאהלען 3 טעג

נישט רעכענענדיג זיך מיט דער שווערער לאַגע און דעם דוחק אין געלד צווישען סוחר'טים האט די פינאַנץ-מאַכט נישט בעוויליגט צו פּראָלאָנגירען די איינצאָהלונג פון ראַטע פון אומזאַץ-שטייער.

דעריבער מאַכען מיר אויפמערקזאַם די פּראַנומעראַנטען, אז ביז'ן 15. ד. ח., דאס הייסט ביז'ן הײנטיגען דאָנערשטאַג איז נאָך צייט איינצוצאָהלען די ראַטע פון אומזאַץ-שטייער פאַר'ן דעצעמבער, וואס מען וועט שוין אָנהויבען איינמאָהנען דעם שטייער אויף א צוואַנגס-אופן. מען דאַרף זיך רעכענען אויף זאַיענטשעס.

די, וואס האבען נישט די מעגליכקייט איינצוצאָהלען צו דער צייט די ראַטע אומזאַץ-שטייער דאַרפען זיך ווענדען צום בעטרעפענדען פינאַנץ-אַמט מיט א ביטע צוצולעגען די „זאַליטשקע" אויף 2 ראַטעס. אויף דער ביטע דאַרף מען אַרויפלייגען שטעמפּעל-מאַרקען פאר 3 זלאָטים. דערביי וועט מען איין ראַטע דאַרפען איינצאָהלען באַלד און די צווייטע ראַטע אין א חודש אַרום.

202 באנקראטען אין לאדז

זענען בעשטימט געווארען אין 1930

כדי צו שאַפען זיך א בילד דערפון, ווי אַזוי אונזער לאָדז און ווירטשאַפטליך ראַוואַגירט וועט גענוגען צו ברענגען א פּאָר ציפערען, וועגען דער צאָהל באַנקראָטען און „נאַדזאָרען", וואס זענען אין לויפען פון יאהר בעשטימט געוואָרען דורכ'ן לאָדזער האַנדעלס-געריכט.

עס שטעלט זיך אַרויס, אז אין לאָדז זענען אין יאהר 1930 בעשטימט געוואָרען 202 באַנקראָטען און 68 נאַדזאָרען. די גרעסטע צאָהל באַנקראָטען (31) זענען ערקלערט געוואָרען אין יאַנואַר 1930 די קלענסטע צאָהל (7) אין אָקטאָבער פ. י.

פאר 38 פירמען זענען בעשטעטיגט געוואָרען רעגולאַציע-אָפּמאַכען.

לוסטראציעס פון אלע שטאטישע געזונדהייטס-אינסטיטוציעס

דער נאַטשעלניק פון דער געזונדהייטס-אַפּטיילונג בײ דער וואָיעוואָדזטווע האט די טעג דורכגעפיהרט א לוסטראַציע פון אלע שטאַטישע אַמבולאַטאָריעס צו היילען אָרימע קראַנקע און קינדער.

ארעסטירט באהן-גנבים

מ'האט זיי געכאפּט אויף דער הייסער מינוט

די גנבים זײנען נישט קײן אַנדערע ווי באַהן-בעאַמטע

אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל אין לאָדז פלעגען גאַנץ אָפט אויסגעפיהרט ווערען גנבות פון סחורות, וועלכע זענען בעשטימט געוואָרען אויף טראַנספּאָרט. די גנבות זענען דער עיקר בעשטאַנען פון צוקער און שפּריט, וואס זענען שוין געלעגען אין די וואַגאָנען.

די אויספאָרשונג האט אבער נישט געקאָנט פיהרען אויף די שפּורען פון די פערברעכער. א געוויסער פערדאַכט איז מיט דער צייט געפאַלען אויפ'ן באַהן-בעאַמטען פראַנטישעק פּאַקס.

אין דער לעצטער נאַכט האט א פּאָליציאַנט, וועלכער האט דיזשורירט אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל בעמערקט, אז פּאַקס איז געקומען אויפ'ן באַהנהויף אַרויף, הגם ער האט געהאט דינסט ערשט צומאָרגענס פריה. דער פּאָליציאַנט האט דעריבער נאָכגעשפּירט פּאַקס'ן און בינו-לבינו פעסטגעשטעלט, אז פּאַקס האט זיך פערפּלאָנטערט צווישען די וואַגאָנען, צווישען וועלכע ער איז פערשוואונדען געוואָרען. נישט ווילענדיג איהם שטערען האט דער פּאָליציאַנט פון דער זייט זיך צוגעקוקט, וואס פון פּאַקס'עס געלעם וועט אַרויסקומען. אין א געוויסען מאָמענט האט ער בעמערקט, ווי פּאַקס לאָזט אַראָפּ פון צווישען די וואַגאָנען א זאַק, וועלכען ער לייגט אויף א מאַלוג אָרט. א ביסעל שפּעטער איז דער פּאָליציאַנט צוגעשפּרונגען צו דעם פערשוין, איהם אָנגעכאַפּט בײם אָרעם און אויסגעשטרעקט צו איהם א רעוואָלווער. מניה-וביה האט פּאַקס זיך אַרויסגעריסען פון פּאָליציאַנט'ס הענד און איז אַנטלאָפען. לסוף איז ער אבער פערהאַלטען געוואָרען.

אין דער זעלבער נאַכט איז אויך פערהאַלטען געוואָרען בײם גנב'ענען שפּריט דער וועקסעל-היטער אַנטאָני קאָוואַלסקי.

מען נעהמט אָן, אז ביידע פערהאַלטענע באַהן-אַרבייטער האבען בשותפות אויסגעפיהרט די גנבות גאַנץ סיסטעמאַטיש.

אקציאנערן פון דער פאבריקס-באהן אין לאדז בעקומען ענטשעדיגונג

די אַקציאָנערען פון לאָדזער פאַבריקס-באַהן וועלען בקרוב קריגען אויסגעצאָהלט ענטשעדיגונג פאר זייערע אַקציעס. פאר יעדע אַקציע וועט אין זין פון אַן אָפּמאַך אויסגעצאָהלט ווערען 700 זל. אויף יעדע אַקציע וועט איצט געגעבען ווערען א קאָנטאָ פון 200 זל. עס זענען פאַראַן 10.000 אַקציעס.

14-יעהריג מיידעל סמ'ט זיך

ווייל די מוטער האט בשתיקה חתונה-געהאט צום צווייטען מאל

אויף ווסכאָדניא גאַס 12 וואוינט די פאַמיליע פון אומגעקומענעם קלמן באַלבערמאַן, וועלכער איז דערשאָסען געוואָרען דורכ'ן „בלינדען מאַקס". באַלבערמאַן האט געפיהרט א פרעהליך הויזעל, וואס זיין פרוי פיהרט אויך נאָכ'ן מאַנ'ס טויט. פרוי באַלבערמאַן האט צוויי קינדער, א 18-יעהריגען זוהן, א שנײדער און א 14-יעהריג מיידעל פּאַולא, א שילערין פון דער פאָווסעכנער שול.

א געוויסע צייט האט זיך צו דער אַלמנה באַלבערמאַן געשדכנ'ט א פערמעגליכער קאָלאָניאַל-סוחר, וועלכער וויל מיט איהר חתונה האבען. ווייסענדיג אז די קינדער וועלען איהר נישט ערלויבען חתונה צו האבען, האט די מוטער הינטער די קינדער'ס וויסען ערגיץ אַנדערש זיך געזעהען מיט איהר געליבטען. פאַרגאַנגען שבת-צו-נאַכטס האט פרוי באַלבערמאַן בשתיקה חתונה געהאט, פון וואס דער זוהן מיט דער טאָכטער האבען נישט געוואוסט.

ערשט נעכטען האט דאס מיידעל פּאַולא זיך דערוואוסט אז די מוטער וועט פאר איהר אַרײנברענגען אין שטוב א „נײעם" פאָטער. מיט דעם נײעס האט זי זיך אַזוי איבערגענומען, אז זי האט בעשלאָסען זיך דאס לעבען צו נעמען. בלייבענדיג אַליין האט דאס מיידעל זיך פער'סמ'ט. צו גליק איז דער זעלבסטמאָרד בעמערקט געוואָרען און צום מזל איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע.

קורצליך

קומט פאר די ערעפנונג

פון נײ-רעמאָנטירטען כשר'ן ערשטקלאַסיגען

באר „LUNCH"

וואו? ווען? וואו? ווען? וואו? ווען?

פערטשאדעט אויף טויט

(§) אויף רעימאָנט-גאַס 7 אין זגערזש זענען אומגעקומען צוויי מענשען פון פערטשאַדונג: דער 63-יעהריגער מאַרטשין און 67-יעהריגער יוזעף קאַראַלטשיק. פאר'ן לעגען זיך שלאָפען האבען זיי איינגעהייצט דעם אויוון, וועלכער האט געראויכערט, און דאס האט זיי איינגעשלעפערט אויף אייביג.

וואס איז דאס „Togal"?

„טאָגאַל"-טאַבלעטקעס זענען א וווּנדערזאַם מיטעל געגען רעוומאַטיזם, פּאָדאַגרע, גריפּע, נערווען-שמערצען און קאָפּוועהטאָג, מיגרענע און פערקיהלונגען. מאַכט אײך נישט אַליין קײן היזק בענוצענדיג אַנדערע מינדערווערטיגע מיטלען.

בעפאלען און בערויבט א יוד אין גאס

(ב) אויף אַלעקסאַנדער גאַס א.ז. איז זונטאג בײנאַכט אויסגעפיהרט געוואָרען אַן איבערפאַל אויף קלמן בורעצקי (אַלעקסאַנדער 136). ער איז בעפאַלען געוואָרען דורך 4 פערשוינען, וועלכע האבען פון איהם געפאָדערט געלד. ווען ער האט ערקלערט, אז ער האט נישט קײן געלד, האט ער בעקומען א פּאָר מעסער-שטעך, פון וואס ער איז אומגעפאַלען. דערבײ האבען די אָנפאַלער איהם צוגערויבט 450 זל. און זענען נעלם געוואָרען.

געשטארבען ביים פריהשטיק

(§) דער 43-יעהריגער לודוויק קוואַסט (אָזאָרקאָווער 8) איז נעכטען עסענדיג פריהשטיק אַראָפּגעפאַלען פון שטוהל. ווען עס איז אָנגעקומען א דאָקטאָר, איז ער שוין געווען טויט. די סיבה פון פּלוצלינגען טויט וועט פעסטגעשטעלט ווערען דורכ'ן סעקציע, וואס וועט דורכגעפיהרט ווערען.

גרויסער קאנצערט אין פילהארמאניע

הײנט, דינסטאג 8.30 אָוונט וועט אַרויפטרעטען אין „פילהאַרמאָניע" בײם איינציגען קאָנצערט דער וועלט-בעריהמטער רוסישער פּיאַניסט אַלעקסאַנדער בראַילאָווסקי.

בראַילאָווסקי געהערט צו די בעסטע פּיאַניסטען פון דער הײנטיגער צייט, ער בעצויבערט די צוהערער מיט זיין וואונדערבאַרער פראַזירונג און מיט זיין העלישער טעכניק. בראַילאָווסקי וועט אויספיהרען די שענסטע פּערל פון קלאַוויר-רעפּערטואַר.

קלײנער פעליעטאן.

א ברכה אויף זייערע הענד!...

אין קליינהענדלער-פעראיין (אַגראָדאָווע 10) האבען גנבים צוגע'גנב'עט די שרייב-מאַשין (אונ'אַנגעס).

גנבים, זאָגט איהר? נישט אמת, דאס שטיקעל אַרבייט איז נישט קײן גנב'ישע. גנבים געהען נישט אין קײן פעראיינען. האבען זיי נישט קײן בעסערע מקומות, וואו אָפּצושטעלען „ווזייטען?" וואס, מ'שטייגט, זיי דערלעבען אין א פעראיין? נאָך דערצו אין קליינהענדלער-פעראיין!..

און מאמער האבען זיי זיך איינגעשטעלט אַרײן אין פעראיין און צוגענומען די שרייב-מאַשין, איז דאס בשום א נקמה-אַקט. דאס „שטיקעל אַרבייט" האבען געמאַכט נישט קײן אַנדערע, ווי סוחרים-מיטגלידער, פאר וועלכע מען שרייבט יאהר-איין, יאהר-אויס „רעקורסען" און „פּאָדאַניעס" וועגען זייערע „זאַלעגלע פּאַדאַטקעס" און העלפען, העלפען די אלע „רעקורסען" און „פּאָדאַניעס" ווי א טויטען באַנקעס. פאר די פּלוזע מאַרקען, וואס זיי קלעבען אויף די רעקורסען, וואָלטען זיי שוין געקענט חתונה מאַכען טעכטער בכבוד גדול...

האבען די „טשלאָנקעס" בעשלאָסען זיך נוקם צו זיין — אין דער מאַשין... אוים מאַשין, אוים רעקורסען, אוים פּאָדאַניעס, אוים מאַרקען, און גענוג!..

איצט וועלען מסתמא אין אַנדערע סוחרים-פעראיינען אויך אוועקקומען די מאַשינען. אז ס'וועלען נישט זיין קײן מאַשינען, וועט מען אפשר פּטור ווערען פון די צרות...

און אויב דאס זאל טאַקע זיין א פעולה צו די צרות, קאָן מען ערוואַרטען, אז די אַרט „נקמה", וועט געהען נאָך ווייטער; מ'וועט נישט גנב'ענען בלויז די מאַשינען, מ'וועט גנב'ענען פרובירען מיט די פערוואַלטונגען, אַזוי ווי זיי זענען געפּאַקט, שפּעטער וועט מען אי"ה הערען פון מאַסען-גנבות: איינציגווייז וועלען „גע'גנב'עט" ווערען די שאַצער'ס פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס, די „ראַדצעס" פון דער האַנדעלס-קאַמער...

נישט אמת, נישט קײן גנבים האבען אין קליינהענדלער-פעראיין גע'גנב'עט די שרייב-מאַשין...

אב-נעל.

ראדיא פראגראם

דינסטאג 13 יאנואר.

לאָדז (233.8) 11.58 שעה צייכען און מאַרקציין פון מעגליכען פערגרעסער ווי אויך קינע און טעאַטער רעפּערטואַר, 12.10 גראַמאָפאָן פּלאַטען 3.35 טליה רגע 3.50 פערטראַג 4.15 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשע 5.15 פערטראַג פון מאַיאָר ה. ליפּינסקי „פון דער געשיכטע פון לעמבערגער בעפרײונג" 5.45 סימפאָנישער קאָנצערט 6.45 פערקירענג 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, אונטערהאַלטונג פון פר. אויפ'ן נאַכמיטאַג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשע, 7.35 ראַדיאָ טעכניק זשורנאַל 7.50 טראַנסמיסיע פון וואַרשאַווער גרויסען טעאַטער די אָפּער „קאַרמען" פון ביזעט. נאָך דער אָפּער „פ.א.ס.", פּאָליציי און סאָפּערט קאָמוניקאַטען ווי אויך רעטראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

—=0§0=—

פערשאלטען בלוט

גרויסער שפאנענדער ראמאן פון דער הײנטיגער צייט

(123 פאָרטזעצונג)

— קום, בוימאַן, קום אַרײן אין דער אַנדערער שטוב. איך האב מיך אַרויסגע'גנב'עט פון גראַפ'ס פּאַלאַץ, כדי מיט דיר צו רעדען. דאס, וואס איז געשעהן, איז טאַקע שרעקליך. מ'קען נאָך עפּעס טון דערצו. קום, בוימאַן, קום און דערצעהל מיר אַלץ.

אָהן איינגענעם ווילען האט זיך דער וואַלד-אויפזעהער געלאָזט אוועקפיהרען אין דער אַנדערער שטוב. דאָרט האט ער זיך ווי אָהן כחות אוועקגעזעצט אויף דער זאָפע.

ווערנער האט נישט פערמאַכט די טיר פון צימער. ער האט זיך צוגעזעצט צו זיין פריינד און גענומען:

— זײ שטאַרק בוימאַן! דו גלויבסט, אז דאס איז די שולד פון דיין זוהן פונקט אַזוי ווענעג ווי איך.

— יא, נײן, איך זאָג נישט גאָר. האט ער זיך דען נישט מודה געווען, אז ער האט דעם כח פון דער פרוי געברענגט אין קעלער אַרײן? — האט דער אויפזעהער געזאָגט.

ווערנער האט זיך דערשראָקען, אבער ער האט זיך שנעל בעהערשט.

— יא, דאס ווייס איך, איך בין עס געוואָהר געוואָרען. הייסט אבער, אז דיין זוהן געפינט זיך אין גראַפ'ס ווילע?

— ווי? וואס? אין דער ווילע? — האבען די זשאַנדאַרען נישט אוועקגעפיהרט פעליקס'ן אין דער שטאָט?

— נײן, ער געפינט זיך אין געלען צימער. מאָרגען אין דערפריה וועט ער פערהערט ווערען און דערנאָך וועט מען איהם אוועקפיהרען אין דער שטאָט.

— ווער האט דאס געמאַכט? — האט בוימאַן געפרעגט.

— דער גראַף. די גרעפין האט איהם דערוועגען געבעטען.

— וואס? די גרעפין? ווערנער! ווייסטו עס זיכער?

— ליבער פריינד, רעג מיך נישט אויף. עס איז דורכאויס נויטיג, אז מיר זאָלען זיך רוהיג און קלאָר אדורכרעדען. איך ווייס, אז דיין זוהן האט געהאט ליבעס-פערהעלטנישען מיט דער גרעפין.

— פאַרוואָס האסטו מיר דאס נישט געזאָגט?

— זײ שטיל, זײ שטיל, בעהערש דיך! עס איז מיר ערשט יעצט קלאָר געוואָרען. די גרעפין האט מיט זיין אַרעסט א בעזונדערען ציל, און דיין זוהן איז געפאַלען א קרבן פון איהר ליידענשאַפט.

— איך פערשטעה דיך, ווערנער! דו מיינסט, אז די גרעפין האט געדונגען פעליקס'ן, ער זאל די אַלטע פרוי דערמאָרדען? אָבער, וואס איז דער אינטערעס? אַזוי צו אַזוי — מיין זוהן בלײבט א מערדער. א, ווער צו איהם און אונז אַלע.

— פערשטעהסטו, וואס איך רעד? — האט ווערנער אין א היילע אָרום געפרעגט.

— יא, איך פערשטעה דיך. אָבער צו וואס האט מען פעליקס'ן געפיהרט צום גראַף? וויל זיך די גרעפין ווילען מיט זיין אומגליק?

— בערוהיג דיך, הער מיך נאָר אויס. דאס שטובמיידעל סטעפאַ איז ערשט נישט לאַנג געווען בײ מיר און מיר דערצעהלט, אז דער גראַף האט זיך איינגעשלאָסען אין צימער פון זיין טאָכטער און דאָרט האבען זײ אָהן אויפהער גערעדט וועגען פעליקס'ן און וועגען דעם לומפּ קירטען. זי האט זיך אונטערגעהערט, אָבער לײדער האט זי נישט געקענט פערנעמען עפּעס דײטליכעס. זי האט בלויז געקענט הערען, אז די גרעפין האט גערעדט, אז מ'דאַרף געבען פעליקס'ן די מעגליכקייט צו ענטלויפען.

— הא, זי האט געוויסענסביסען, וואס זי האט פעליקס'ן געשטעמפּעלט אלס מערדער? א, פערשאָלטען זאל זי ווערען, וועה וועט זיין איהר און וועה וועט זיין דעם גראַף, ווען איך וועל מיך לאָזען בעהערשען פון מיין פערצווייפלונג.

— נײן, בוימאַן, דאס טאָר נישט געשעהען. דו זאָלסט נישט האַנדלען לויט דיין אויפרעגונג, נאָר לויט דיין שכל.

— ליבער בוימאַן, — האט ווערנער זיך צוגערופען מיט פיל מיטגעפיהל. — דו מוזט דיך אונבעדינגט זעהן צו האַלטען פעסטער, דיין זוהן וועט געראַטעוועט ווערען.

— וואס טויג מיר דאס? אויב ער וועט ענטלויפען פון דער טורמע, וועט די שולד לאַסטען אויף איהם דאס גאַנצע לעבען.

— ביסטו ווירקליך פעסט איבערציינט, אז ער האט די פרוי ערמאָרדעט? — האט ווערנער געפרעגט מיט א בעטריבטער שטים.

— ער האט עס אפילו געלייקענט, ער האט ערקלערט, אז ער האט נאָכדעם, ווי זי איז געשטאָרבען, האט ער זי געגראָבען אין קעלער אַרײן. דאס גלויבט אבער קײנער נישט.

ווערנער האט פרעהליך א שפּרונג געטון אין דער הויך.

— דאס האט ער געזאָגט? פערלאָז דיך אויף גאָט. די אונשולד פון דיין זוהן וועט בעוויזען ווערען. עס וועט זיך שוין אַרויסווייזען, ווער עס איז אייגענטליך דער מערדער פון דער פרוי לענו. לאָז נישט אַראָפּ קײן אויג פון דעם מסור פון דיין זוהן.

— דו מיינסט קירטען'ען? — האט בוימאַן געפרעגט.

— יא. ער האט עפּעס צו טון מיט דער גרעפין. דערנאָך האט זיך דיין זוהן אָפּגעזאָגט די פרוי צו דער'הרג'ענען און זי האט זיך פערבונדען מיט דעם לומפּ. דער אויסוואורף האט בעגאַנגען דעם מאָרד, כדי די שולד צו וואַרפען אויף דיין זוהן. לאָז מיך, בוימאַן, מיר וועלען דערוועגען אביסעל קלערען. איך קען דיר נאָר בלויז זאָגען, אז איך האב מיט איינעגע טעג צוריק געפיהרט קירטען'ען צו דער גרעפין. דאָרט איז דער פערברעכערישער פּלאַן געשמיעדעט געוואָרען. עס איז אַזוי, ווי איך קלער, בוימאַן. זײ נאָר שטאַרק. האַלט דעם קאָפּ אין דער הויך, איבעראייל דיך נישט. מיר מוזען זיך גענוי איבערלייגען וואס צו טון, אום דאס פערברעכען אַרויסצוברענגען אין שיין פון טאָג.

— דו בערוהיגסט מיך ווידער, ווערנער. ווירקליך, אַזוי האט עס געמוזט זיין. — האט בוימאַן אויסגערופען.

— זיכער, אַזוי איז עס געווען. איך מוז יעצט אַרויס פון דאַנען אַרויס און געהן אין דעם שטיבעל פון דער פרוי לענו און דאָרט וועל איך א זוך טון אין איהרע פּאַפּירען. וועלען מיר האבען איהרע פּאַפּירען אין די הענד, וועלען מיר וויסען, וואס צו טון. ווילסטו מיך בעגלייטען? אבער נײן, בלייב בעסער אין דער היים. אבער אפשר וועסטו בעסער רופען א דאָקטאָר צו דיין פרוי?

— מיין מאַריאַנע! — האט דער אויפזעהער געזיפצט.

(פאָרטזעצונג קומט).

צופאָהר מיט די טראַמוואַיען 3, 6, 8, 9 און 16.
אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען 8 און 10 אָוו., שבת, זונטאָג און חגאות 6, 8 און 10 אָוו.

היינט אונוויד ערופליך צום לעצטען מאָל!

פון A ביז Z

קאָפּערניקאַ — 16 — טעל. 184-66

„Dobry Wieczór“

רעווי־טעאַטער

Komplet Freblowski

prowadzony w języku **polskim i hebrajskim** przez pierwszorzędną freblankę, został otwarty. Ogólne kierownictwo spoczywa w ręku

p. Sulamity Poznańskiej

(bylei klerow. szkoly języków i nauk handlowych)

Zapisy przyjmuje kancelarja od 9—1 p. p.

S. Poznańska, ul. Magistracka № 20.

UWAGA: Rutynowana nauczycielka udziela lekcyj gry fortepianowej. Pianino na miejscu.

דאָס אויסטערלישען אָבליגאַציעס פון דער II-טער סעריע פון „דאָלאַרובקעס“ אויף דער III-טער ערלעדיגט דאָס וועקסעל און לאָטעריע-קאַנטאָר פון סאַמועל וויינבערג
— אינה.: —
ס. וויינבערג און נ. קאַפּמאַן
58 פּיעטריקאָווער 58
דאָרט אויך צו בעקומען גליקליכע לאָטען פון דער III קלאַס. דאָס ציהונג — היינט דעם 13-טען און 15-טען ד. ח.

לעזט דאָס „לאָדזשער טאָגעבלאַט“

Słuchawki, detektory, głośniki, aparaty odbiorcze

oraz **części radjo-elektrotechniczne** poleca

Inż. Juljusz Hamer

6-go Sierpnia 1, telefon 188-58

Uwaga: ładowanie akumulatorów.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע היילקאַבינעט-קאָסמעטיק
מעטיג פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָווענד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

די שענסטע פאָטאָגראַפישע אויפנאַמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נאָר אין דעם ערשטקל. קונסט-פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN“

אינהאַבער: ה. קראָקאַ, לאָדז, פראַנציסקאַנער № 30

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אָנבעלאַנגט צו פאָטאָגראַפיע, צ. ב. רעפּראָדוקציעס פון מאַלער-בילדער, מאַשינען-פּלענער, אַרכיטעקטור, פאַבריקס-לאָקאַלען, אינערן און אויסערן-אויפנאַמען, פעראייגס-בילדער, גרופּען, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קרייזען, אַמאַטאָרען-פאָרשטעלונגען א. אַ. וו. אַלע אויפנאַמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך. ספּעציאַליטעט פון פאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פּערשידענע ראַהמען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאָהר מיט די טראַמוואַיען 1, 6, 14.

מיט אַכטונג

Zakład Fotograficzny „PARISIEN“

wł. H. SROKA

Łódź, Franciszkańska 30

ZACHĘTA

קינא

זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!

מאָטאָ: „לא תחמוד אשת רעך“...

די מעכטיגסטע דראַמע, וואָס דערגרייכט ביז צו די טיפענישען פון דער מענשליכער נשמות. אַ פילם קונסט-ווערק א. נ.

דער צוריקקעהר פון געפאַנגענשאַפט

אין די הויפּט-ראָלען:

Dita Parlo, Gustaw Fröhlich

דאָס זענען צוויי געפיהלען, צווישען וועלכע מען קען נישט בויען קיין בריק, פריינדשאַפט און ליבע... צוויי פריינד און... אַ פרוי...

אויסגעצייכנעט. אָרקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי. אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג. דער זאַל איז גוט געהייצט.

דער נאָהענטסטער פּראָגראַם:

ליבעס-שמעער פון דער נאַכט

געגעו בעלויגונג

עס איז פערלוירען געוואָרען פערשידענע וועקסלען: 1) 200 זל. אויסשטעלער אטא ראַטקע, אָרדרע א. פריינדליך, צאָהלבאַר 20/8 1931 אין זגערוש, 2) 100 זל. צאָהלבאַר דעם 30/6 1931 אין רודאַ-פּאַביאַניץ, אָרדרע טשערניק, די לעצטע זשירא ח. לאַזשניק, 3) 50 זל. צאָהלבאַר 1/9 1931 אין לענטשיץ, אויסשטעלער י. יעזאַרסקי, אָרדרע א. פריינדליך, 4) 350 זל. אויסשטעלער א. פריינדליך צאָהלבאַר 10/10 1931 אין לאָדז, 5) 200 זל. בלאַנקאָ אונטערשריפט פרוילליך אין לאָדז, 6) 100 זל. אויסשטעלער א. פריינדליך לאָדז, צאָהלבאַר 20/11 1931 אין לאָדז. ווי אויך אַ נאָטיץ-ביכעל. עס ווערט געבעטען דעם ערליכען פינדער אָפּצוגעבען געגען בעלויגונג צו פריינדליך, זגערזשער 62 אין הויף. גלייכצייטיג ווערען די וועקסלען ערקלערט אַלס אונגילטיג.

אכטונג!

איך מאַך בעקאַנט, דאָס איך בעשעפטיג מיך ווייטער מיט אונטעררירכט ערטיילען: די פוילישע און דייטשע שפּראַך גרינדליך. בוכהאַלטעריע, קאָרעספּאָנדענץ און מאַשינשרייבען. אַלגעמיינע געגענשטענדע. פאָרבערייטונג אין מיטעל-שולען. קאָרעפּעטיציע אין ענצעל און גרופּענווייז, ספּעציעלע מעטאָדע פאַר שוואַך ענטוויקעלטע און גייסטיג-שוואַכע קינדער מיט גוטען ערפאָלג. פּריוואַט-לעהרער

ג. גרינבוים,

קאָנסטאַנטינער 46, לינקע אָפיצינע 1 שטאָק.

א אַנשטענדיגער

יונגערמאַן

וואָס ער האָט 2000 **דאָלאַר** ווערט געזוכט צו ערשטקלאַסיגע גאַנגבאַרע אַרטיקלען פאַר לאָדז און אומגעגענד. זיך צו מעלדען זגערזשער 62 פריינדליך פון 8—11 טעגליך.

יאַשקאָווסקי'ס

פאָפּולער-וויסענשאַפטליכע ביבליאָטעק

בערגסאָן — דער געלעכטער, 4 זל. בידערמאַן א. — אויפ'ן הימעל אַ יאַריד, 3.50 זל. גיבראַן — קאַליל דער נביא 3.50 זל., גינזבורג א. ד"ר — יודישע דענקער און פאָעטען אין מיטעלאַלטער 1-2 10.80 זל. גינזבורג — ענטשטעהונג פון קריסטענטום 4.20 זל., העקעל ערנסט — די וועלט-רעטענישען — 7 זל., וויינינגער אָטטאָ — געשלעכט און כאַראַקטער (אין 3 בענדער) 13 זל., זאָמבאַרט וו. — ליבע, לוקסוס און קאַפּיטאַליזם 5.25 זל., טייטעלבוים א. — טעאַטראַליאַ 6.25 זל., טראַצקי ל. — דער אמת וועגען ראַטענפאַרבאַנד 8 זל., מערעסען ד"ר — מעדיצינישע וויסענשאַפט 3.30 זל., סמאָליאַר ב. — קליינוואַרג 4 זל., סינקלער א. — דאָס בוך פון לעבען 6.50 זל., פּאַעל דע קרויף — מיקראָבענציגער 8 זל., פּאַלינסקי וו. — די ליטעראַרישע שטרעמונגען אין ראַטען-פאַרבאַנד פון 1917—1927 7 זל., פּעלעכאַנאָוו וו. — דער היסטאָרישער מאַטעריאַליזם און זיינע געגנער 7.50 זל., קאַפּעלע פּראָפ. — די געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע (2 בענדער) 6.25 זל., קראָפּאָטקין פּ. — רעדע פון אַ בונטאַר 5.25 זל., רובין ד"ר — אידעאַל און עלענד 3 זל., שטשעגאָליעוו פּ. — פּראָוואָקאַטאָר אַזעף 7.50 זל., שפּלענגלעווסקי פּראָפּ. — אַלגעמיינע געשיכטע 1 באַנד און געשיכטע פון ציוויליזאַציע 6 זל., שאַצקי יעקב ד"ר — ספּינאָזאַ און זיין סביבה 9 זל., פּריטשע וו. — די סאָציאָלאָגיע פון קונסט 6 זל., סינקלער א. — בריוו צום אַרבעטער 2.50 זל., גינצבערג א. ד"ר — דער תלמיד 2.75 זל., טען היפּאָליט — פילאָזאָפיע פון קונסט 5 זל., ריאַזאַנאָוו ד. — אָפּהאַנדלונג צו דער געשיכטע פון מאַרקסיזם (1 באַנד אין 3 טייל) 14 זל., דרעווס אַרטור — געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע VII באַנד אָנהויב פון XIX י.ה. 2.50 זל., וואַלינסקאַ-לעאָנאַרדאַ דאַווינטשי 9 זל., פּ. קאָגאַן — די געשיכטע פון די רוסישע ליטעראַטור פון די אוראַלטע צייטען 8 זל., פּ. גורעוויטש — דאַרווינים און אַטעאיזם 4.50 אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין פראַכט-באַנד. פרייז פאַר די באַנד 2.25 זל. די אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין דעם הויפּט-פערקויף פאַר לאָדז אין דעם בוכהאַנדלונג

נ. בערלינסקי אַלט-שטאָט 12

אין הויף, 2-טער שטאָק.

אויספאַדערונג

איך פאָדער אויף מיין שוואָגער **משה יאַקובאָוויטש**, נאַוואַ-צעגעלניאַנאַ 44, צו אַ דין-תורה צו ר' מרדכי ניסן קרול שליט"א צעגעלניאַנאַ 34, וועגען די מיר קומענדע 42.000 זל. פון אונזער שותפות-געשעפט. אויב ר' משה יאַקובאָוויטש וועט זיך נישט צושטעלען צו ר' מרדכי ניסן קרול לדין ביז מוצאי שבת, ד. 17. יאַנואַר, וועל איך זיין געצוואונגען טראָגן דעם בעסטען ווילען דעם ענין איבערצוגעבען דעם פּראָקוראָר. גלייכצייטיג מעלד איך ה' מאניש גאָלדפאַרב, נאַוואַ-צעגעלניאַנאַ 14, מיט זיין בנ'אָק חיים, דאָס איך גיב זיי איבער צום פּראָקוראָר פאַר דעם סחורה-קויף, וואָס זיי האָבען געמאַכט אָהן מיין וויסען. די קניה, וואָס איז בעשטאַנען 1903 מעטער קרעפּ-מעטער, געצאָהלט 5 זל. פאַר אַ מעטער, בעת אין די שותפות-ביכער האָט פיגורירט דעם זעלבען טאָג דער פּערקויפס-פּרייז פון דער זעלבער סחורה אַ מעטער אין מזומנים 14 זלאָטעס.

משה וואַרשאַווסקי, שענקעוויטשאַ 52.

לא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביוראָ פון

ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגן געוואָרען פון 2. הויף, אויפ'ן ערשטען הויף

פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיצינע פּאַרטער. טעל. 124-95

וואו עס ווערט ביליג ערלעדיגט, גצוויטענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אדוואַלאַגיעס, קלאַגעס... [illegible] בעמ.: קלאַגעס און ... ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2-טער הויף פּאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט און פוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַגיעס, רעקורסען וועגען פּעסער, וויזעס און קאָמיסאַריאַט-זשאַנדו, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פרייזען. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצונגען, אינטערציזיעס, אַקטען, דאַראַווייזונגען אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עוועגטועל מיט אַנ'אַדוואָקאַט.

די איינציגע טאַכטער פון ישראל מאַנעלאַ

2-טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס נייע „געבאָקענע“ מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פּאַרטער

טעלעפאָן 148-79

אכטונג
צייטונגס-פערקויפער!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז אַלע שבת-צו-נאַכט איז אָפען דער פעראיין צו ערלעדיגען די סכסוכים, וואָס איינער האָט צום צווייטען.

מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג.

ארענטליכע

יונגעלייט

צו גאַנגבאַרע אַרטיקלען ווערען געזוכט געגען קליינע קויציעס. מעלדען זיך אין סקלאַד פון דיקטען, זגערזשער 62.

א בעסערער יונגערמאַן

קאָן בעקומען ... [illegible] ... „M. W.“ ... [illegible]

Dr. L. PIKIELNY

UROLOG

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייטען

Nawrot 8. telefon 219-90

נעמט אָן פון 12—1 און פון 4—7

Dr. med.

G. Gersztajn

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)

Telefon 175-10

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונט.

Dr. med. P. MARKOWICZOWA

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערציגען אויף די

Zawadzka 14, telef. 166-35

נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 8 אָוו.

היילקאָסמעטישער קאַבינעט

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע

פּאַלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 5—9 אָוונד. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-08

נעהמט אָן פון 8—10; 5—8 אָוונד

א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Kocioł Parowy

poszukiwany od 8 atm. cisń. z wyż. Oferty wraz z rozmiarem kotła, wyczerpującą ceną i warunkami płacy składać do Redakcji niniejszego pisma pod „Kocioł“.

Dr. med, St. Praport

Ginekolog Urolog

ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 6—8 אָוונד

גדאַנסקאַ 77א, טעל. 208-95

אין לעטשניצע „סאַניטאַס“, ציגעל-גאַס 29 פון 11 ביז 1 מיטאָג.

א וועקסעל

אויף 24 זלאָטעס צאָהלבאַר ד. 12 יאַנואַר אויסשטעלער י. וואָלף, אָרדרע מעשענגיסטער פּאָלטשיק, פּאָלנאָצנאַ 24. אָפּצובערענגען צו ה' ב. סאָלאָמאָנאָוויטש, פּאָלנאָצנאַ 20. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג.

פוילישע שפּראַך

ווערט ערלערינט גרינדליך דורך אַ קורצער צייט וואָסכאָדניאַ 29, וו. 3.

טוך- און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

נאָוואָמיעסקאַ 2 פּראָנט 1 שטאָק טעל. 15948

עמפּפעהלט צום היינטער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

היטען פאַר דאַמען!

נאָר פאַר 2.50 זל.

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט דעם אַדרעס:

23 זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.

בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל

„TOLA“

דאַמען-סאַקעוועס

פון אַלטע פילץ-היט אָהן אונטערשייד מענער-אָדער דאַמען-היט, מאַך איך די שענסטע פאַסאָנס סאַקעוועס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פרייזען.

אבאָנעמענטס-פרייז ... [illegible] ... אַנאָנסען-פרייז ... [illegible]

Redaktor-wydawca [illegible]

Drukarnia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.